

Lublin Civic Budgeting as a Participatory Instrument for Implementing the Needs of the Residents of Lublin

Kinga Małgorzata Jarmołowicz

Budżet Obywatelski
Lublina
partycypacyjnym
narzędziem realizacji
potrzeb mieszkańców
Lublina

Key words: participation,
participatory budgeting, civil activity,
deliberation, urban space

Introduction

The research and analyses of contemporary societies devote a lot of attention to the definition of the civil society and its role in the decision-making processes. Putnam found that “for the existence of a civil society, active citizens are necessary, as well as political and social relations based on trust and cooperation” [Putnam 1995, p. 31–32]. Dahrendorf regards members of civil society as free and autonomous institutions and organizations such as political parties, social movements, foundations. If these are absent, Dahrendorf states that such a society cannot be called a civil one [Dahrendorf 1994, p. 232, 236]. An important aspect of civil society is to provide citizens with space for civic participation, independent of the state power [Koperek 2001, p. 290]. The presented analysis uses the definitions of Andrzej Krasnowolski and Janusz Czapiński, being considered the most complete in the light of research. It is assumed that civil society is the space of civic activity of individuals, oriented in their actions towards the realization of goals and ideas common or individual [Krasnowolski 2014, p. 3]. It is a place to gain experience and civic skills, built from actions, mutual social relationships, and informal organizations and

groups acting on a voluntary basis, free from state interference. All forms of self-organization are the fulfillment of the space between the society and citizens and between the citizen and the state [Czapiński, Panek 2015, p. 337].

The development of social participation is inextricably linked to the transformations of civil society, constitutes the form of supreme participation of the state and citizens. Jerzy Hausner defined social participation as the basis of civil society, whose members voluntarily participate in public activity and in the community management process they form [Hausner 1999, p. 41]. It takes the form of “interactions between the spheres of civil society and the formal sphere of politics and administration, and information technology facilitates this interaction” [Sanford 2007, p. 406–421]. Ingłot-Bęk [2017, p. 229] pointed out that it is understood as active participation of citizens in government. Dagmir Długosz and Jan Jakub Wygnański¹ defined participation as citizens’ participation in decision-making and legislative processes. According to them, it is a social process that engages citizens and social groups consciously in matters of relevance to them. Entities engaged in participatory processes gain the influence and form of control over the functioning of the public authority². The development of social participation and modern technology enabled citizens to participate in co-decision processes through IT tools,

Słowa kluczowe: partycypacja, budżet obywatelski, aktywność obywatelska, deliberacja, przestrzeń miejska

Wprowadzenie

Badania naukowe i analizy współczesnych społeczeństw wiele miejsca poświęcają pojęciu społeczeństwa obywatelskiego i jego roli w procesach współdecydowania. Putnam [1995, s. 31–32] zauważył, że „dla zaistnienia społeczeństwa obywatelskiego konieczni są aktywni obywatele, a także stosunki polityczne i społeczne oparte na zaufaniu i współpracy”. Dahrendorf [1994, s. 232, 236] wskazał członków społeczeństwa obywatelskiego jako wolne i autonomiczne od państwa instytucje i organizacje, takie jak partie polityczne, ruchy społeczne, fundacje. Jeśli w danym społeczeństwie brak jest takich organów, to zdaniem Dahrendorfa takiego społeczeństwa nie można nazwać obywatelskim. Ważnym aspektem społeczeństwa obywatelskiego jest zapewnienie obywatelom wolnej przestrzeni dla aktywności obywatelskiej, niezależnej od władzy państwowej [Koperek 2001, s. 290]. W podjętej analizie posłużono się definicjami Andrzeja Krasnowolskiego oraz Janusza Czapińskiego, uznając, że są one najpełniejsze w świetle prowadzonych badań. Przyjęto, iż społeczeństwo obywatelskie to przestrzeń aktywności obywatelskiej jednostek, ukierunkowanych

w swych działaniach na realizację celów i idei wspólnych lub indywidualnych [Krasnowolski 2014, s. 3]. Jest to miejsce zdobywania doświadczeń i umiejętności obywatelskich, zbudowanych z działań, wzajemnych relacji społecznych oraz organizacji i grup nieformalnych działających na zasadzie dobrowolności, wolnych od ingerencji państwa. Wszelkie formy samoorganizacji mieszkańców stanowią wypełnienie przestrzeni znajdującej się pomiędzy społeczeństwem a obywatelem oraz między obywatelem a państwem [Czapiński, Panek 2015, s. 337].

Rozwój partycypacji społecznej nierozzerwalnie związany jest z transformacjami społeczeństwa obywatelskiego, stanowi formę najwyższego współuczestnictwa państwa i obywateli. Hausner [1999, s. 41] określił partycypację społeczną jako podstawę społeczeństwa obywatelskiego, którego członkowie dobrowolnie biorą udział w publicznej działalności i w procesie zarządzania społecznością, którą tworzą. Przyjmuje postać „interakcji między sferą społeczeństwa obywatelskiego a formalną sferą polityki i administracji, technologie informatyczne zaś pośredniczą w tej interakcji” [Sanford 2007, s. 406–421]. Elżbieta Inglot-Brzęk [2017, s. 229] wskazała, że jest rozumiana jako aktywne uczestnictwo obywateli w rządzeniu. Dągmir Długosz i Jan Jakub Wygnański¹ określili partycypację jako udział obywateli w procesie decyzyjnym i prawodawczym. Według nich jest

to proces społeczny, angażujący w sposób świadomy obywateli i grupy społeczne w kwestiach dla nich istotnych. Podmioty zaangażowane w procesy partycypacyjne uzyskują wpływ i formę kontroli nad funkcjonowaniem władzy publicznej².

Rozwój partycypacji społecznej i nowoczesnych technologii umożliwił obywatelom udział w procesach współdecydowania za pomocą narzędzi informatycznych, zmniejszając jednocześnie koszty związane z dostarczaniem usług [Pratchett, Leach 2005, s. 318–334]. W prowadzonych badaniach posłużono się definicją przedstawioną przez Ięgę Pietraszko-Furmanek [2012, s. 16], określającą partycypację społeczną (lub publiczną, obywatelską) jako uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym. Mówiąc o mieszkańcach, posłużono się określeniem obejmującym wszystkie podmioty życia publicznego: jednostki, grupy mieszkańców, stowarzyszenia i organizacje ich zrzeszające.

Materiał badawczy

Przedmiotem badań były procesy partycypacji społecznej prowadzone przez Urząd Miasta Lublina, angażujące mieszkańców w procesy współdecydowania o przestrzeni miejskiej. Głównym polem zainteresowań były: wprowadzona w 2014 r. procedura Budżetu Obywatelskiego Lublina będąca najwyższą formą wyrazu aktywności obywatelskiej

while reducing the costs associated with providing services [Pratchett, Leach 2005, p. 318–334]. The research was based on the definition presented by Pietraszko-Furmanek [2012, p. 16], describing social participation (or public, civic) as participation of inhabitants in public life. Speaking of inhabitants, the term is used to include all entities of public life: individuals, groups of residents, associations and organizations associating them.

Scope of the research

The scope of the research were the social participatory processes conducted by the Lublin City Office, which aimed at engaging the residents in the processes of co-decision-making concerning the urban space. The main tool was Lublin Participatory Budgeting procedure, introduced in 2014, which constitutes the highest form of the citizen activity.

The research material was chosen in a targeted way. Participatory measures coordinated by the self-government and three editions of the civic budget in Lublin were carried out in the period 2014–2016. The analysis concerned the implementation of the procedure during the period under review and the receipt by inhabitants of particular districts. The effectiveness and efficiency of the implementation of the budget in relation to groups living in specific areas of the city were analyzed. Qualitative and

qualitative analysis was conducted in the individual edition. A comparative technique was needed to identify the districts with the highest levels of engagement in all the analyzed years.

What was before the Budgeting?

Involving the residents in co-decision-making processes is a long-term process and it requires suitable preparation. The development of the suitable legal norms, creation of the environment for the citizens' activity, and finally, cooperation in managing the city, constitute the necessary conditions for the efficient functioning of civil environment. The process of building the civil society in Lublin as well as the implementation of the participatory policy of the city management, were initiated after the victory of Mr. Krzysztof Żuk in the Lublin mayoral elections. There were several steps that can be distinguished in this process:

1. The period of initiating the civil activity among the residents by the education process and taking steps towards participatory activities;
2. Time for engaging the residents in the co-decision-making process by their participation in the meetings, public consultations and direct initiatives;
3. Giving the residents the tools for a direct engagement of the society in co-decision-making processes.

The first stage concerns delivering the knowledge to the residents, enabling identity creation and assuming the role of being a conscious and active actor of the participatory processes. It is an important part of the process. The level of the residents' engagement and the quality of undertaken initiatives depend on the education and the consciousness of the residents. The implementation of this step requires a lot of preparation from the authorities as it aims to create the future partner of the social dialogue. If the resident is to be the party equipped with knowledge, preparation and experience enabling conscious city co-management, then the local authority should provide those elements. Investing in the residents the local authority invests in itself and the city management policy it implements.

In 2012–2014, the Lublin City Office conducted a series of public meetings, where local residents were invited. The meetings were organised in three cycles, which translated into 50 meetings in 2–3 districts. The aim of the meetings was to familiarize the residents with the possibilities of the social participation processes. Simultaneously with the direct meetings, there was an educational and informational campaign carried out, which enabled the residents to become familiar with some particular solutions for organisation of the urban space which use the ideas and civil initiatives. Familiarizing with an array of possibilities showed the residents

oraz analiza aktywności mieszkańców. Materiał badawczy wybrany został w sposób celowy. Badaniu poddano działania partycypacyjne koordynowane przez samorząd oraz trzy edycje budżetu obywatelskiego w Lublinie, realizowane w latach 2014–2016. Analiza dotyczyła realizacji procedury w badanym okresie oraz odbioru przez mieszkańców poszczególnych dzielnic. Analizie poddano skuteczność i efektywność implementacji budżetu w odniesieniu do grup zamieszkujących konkretne obszary miasta. Analizie ilościowej i jakościowej poddano udział obywateli w poszczególnej edycji. Niezbędna okazała się technika komparatystyczna, zastosowana w celu wyłonienia dzielnic o najwyższej skuteczności zaangażowania we wszystkie poddane analizie lata.

Co przed Budżetem?

Włączenie mieszkańców w procesy współdecydowania to proces długotrwały i wymagający odpowiedniego przygotowania. Wypracowanie odpowiednich norm prawnych, stworzenie środowiska do aktywności obywatelskiej, a finalnie współpraca w zarządzaniu miastem to warunki konieczne do sprawnego funkcjonowania środowiska obywatelskiego. Zwycięstwo w wyborach Prezydenta Miasta Lublina Krzysztofa Żuka w 2010 r. zapoczątkowało proces budowy społeczeństwa obywatelskiego oraz realizację polityki

partycypacyjnego zarządzania miastem. W procesie wyodrębnić można kilka etapów:

1. Okres budzenia aktywności obywatelskiej wśród mieszkańców poprzez procesy edukacji i podejmowanie działań partycypacyjnych;
2. Czas angażowania mieszkańców w procesie współdecydowania poprzez wspólny udział w spotkaniach, konsultacjach społecznych i inicjatywach bezpośrednich;
3. Oddanie w ręce mieszkańców narzędzi umożliwiających bezpośrednio angażowanie społeczeństwa w procesy współdecydowania.

Pierwszy etap polegał na dostarczeniu mieszkańcom wiedzy, umożliwieniu zbudowania tożsamości i przyjęcie przez nich roli świadomego i aktywnego uczestnika zaangażowanego we współzarządzanie. To ważny element procesu. Od wiedzy i świadomości obywatelskiej uzależnione są poziom ich zaangażowania i jakość podejmowanych inicjatyw. Realizacja tego etapu wymagała od władz wysokiego przygotowania, ponieważ samorząd jest podmiotem kształtującym przyszłego partnera dialogu społecznego. Jeśli mieszkaniec ma być stroną wyposażoną w wiedzę, przygotowanie i doświadczenie umożliwiające świadome współzrządzenie miastem, władza lokalna powinna te elementy zapewnić. Inwestując w obywateli, inwestuje w siebie i realizowaną

przez siebie politykę zarządzania miastem.

W latach 2012–2014 Urząd Miasta Lublin przeprowadził cykl spotkań publicznych, do udziału w których zaprosił mieszkańców. Spotkania organizowane były w trzech cyklach, na które składało się łącznie 50 spotkań, w okręgach obejmujących od 2 do 3 dzielnic. Spotkania miały na celu zapoznanie mieszkańców z możliwościami, jakie otwierają przed społeczeństwem procesy partycypacji społecznej. Równoległe ze spotkaniami prowadzona była kampania edukacyjno-informacyjna, umożliwiająca mieszkańcom zapoznanie się z konkretnymi rozwiązaniami organizacji przestrzeni miejskiej, wykorzystującymi pomysły i inicjatywy obywatelskie. Poznanie wachlarza możliwości uzmysłowiło mieszkańcom, jak wysoka może być ich rola w zarządzaniu miastem. Ich odpowiedzią było wysokie zaangażowanie w realizację projektu „Gra o Budżet. Aktywizacja obywateli Lublina i Świdnika w zakresie budżetu partycypacyjnego” realizowanego przez Centrum Rozwiązań Systemowych we Wrocławiu, w partnerstwie z Miastem Lublin, Związkiem Miast Polskich i islandzką The Citizens Foundation. Projekt „promował aktywny udział mieszkańców w ustalaniu miejskiego budżetu”³. W trakcie warsztatów mieszkańcy wcielali się w role urzędników miejskich i ekspertów odpowiedzialnych za rozdysponowywanie środków publicznych. Przyjęcie takiej postawy

how important may their role in the city management be. Their response translated into their high involvement in the implementation of the project "Budget Game. Activation of the citizens in Lublin and Świdnik in the field of the Participatory Budgeting", which was implemented by the Centre for System Solutions from Wrocław, in partnership with the Lublin City Office, the Association of Polish Cities and Icelandic Citizens Foundation. The project "promoted active citizen participation in deciding on the city budget"³. During the workshops, the citizens played the role of the city officers and experts responsible for allocation of the public finances. Playing the role of a city officer was designed to show the citizens how difficult it is to allocate the budget when there are so many social needs.

The engagement of the District Councils in the civil participation activities implemented by the Lublin City Office enabled them to take over the role of the process leaders and to include the citizens in the processes of public consultations initiated by the districts. The conducting of the autonomous co-decision-making processes and a high level of the social engagement becomes proves the effectiveness of the actions conducted by the Lublin City Office for supporting civil activity.

Lublin Participatory Budgeting 2015 - analysis and results

The three years of cooperation with the residents led to optimism in terms of the social interest in the first edition of the Lublin Participatory Budgeting. During the meetings devoted to disbursement of the special-purpose reserve, the submitted ideas enabled the estimation of the direction of the citizens' interest and the nature of the projects that may be submitted to the Lublin City Office.

The collaboration of the Lublin City Office with the citizens resulted in the development of the Participatory Budgeting rules and principles⁴. 337 applications were submitted to the Lublin City Office within the framework of the first Lublin Participatory Budgeting. The submitted projects reflected the social needs. The majority of them constituted road projects, which included building of streets, renovation of pavements and creating parking spaces. Young residents of Lublin cared for physical and spiritual development by petitioning for the construction of open-air gyms and playgrounds for children. The seniors were not forgotten either, the projects for them included workshops, theatre classes and senior integration facilities. The most interesting projects concerned facilities for dogs, a *bike polo* field and a floorball band,

installation of litter bins, creation of Lublin Surprise Park.

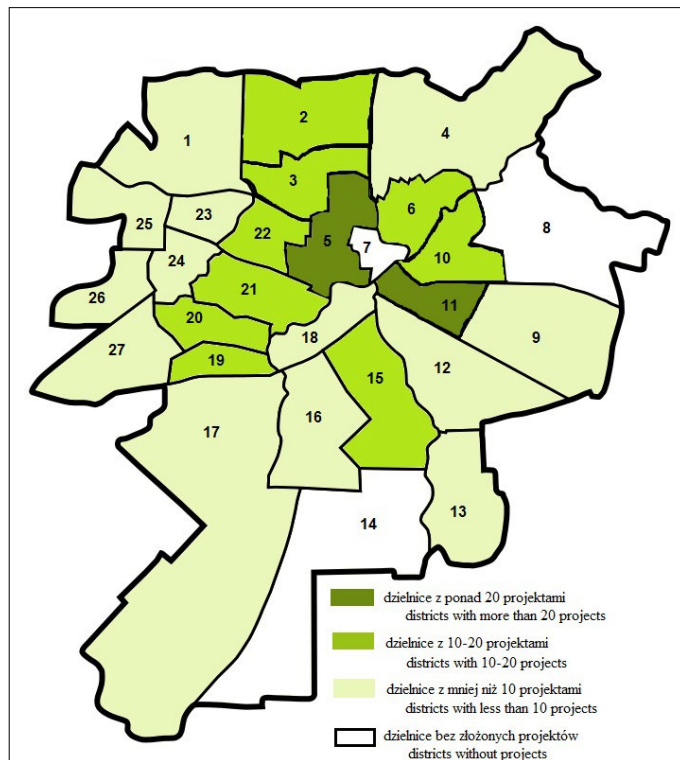
It is worth to have a closer look at the activity of the districts in terms of applying for funds from the Lublin Participatory Budgeting. One should remember, that a project placed in a particular district does not mean that it has been prepared by a person who lives in this district. It especially concerns the city centre Śródmieście district with 41 applications submitted. The next was Bronowice district – 21 applications and Rury district with 19 projects.

The analysis of the applications submitted in the first edition confirms the observation that residential districts of huge blocks of flats dominated the procedure. Such an impression prevails while looking at the submitted projects. It is clearly visible when we compare the district of Rury inhabited by over 30 thousand residents or Bronowice district inhabited by 15 thousand residents with Szerokie district with its 3300 residents and Abramowice district with its over 1600 residents. On the one hand, it results from the lack of the residents' activity in the process of co-creating the residential space, on the other hand, it may indicate high activity on the part on of the district councils. There are also some cases where residents of small districts submitted projects concerned with other districts e.g. in Śródmieście or in Czechów Północny.

Almost 47 thousand citizens part took in the voting for the Lublin

Map 1. Applications submitted in PB in 2015

Mapa 1. Wnioski złożone w 1. edycji BO

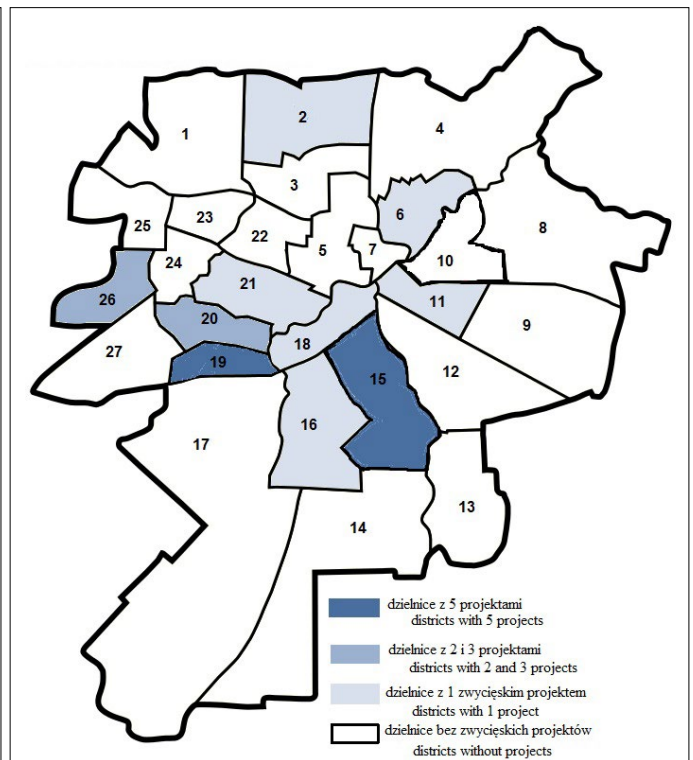

Source: K. Jarmołowicz

Źródło: K. Jarmołowicz

Map 2. Selected project in the Lublin PB 2015

Mapa 2. Wnioski zwycięskie BO Lublina 2015

1 – Sławin	11 – Bronowice	21 – Rury
2 – Czechów Północny	12 – Kośminek	22 – Wieniawa
3 – Czechów Południowy	13 – Głusk	23 – Sławinek
4 – Ponikwoda	14 – Abramowice	24 – Konstantynów
5 – Śródmieście	15 – Dziesiąta	25 – Szerokie
6 – Kalinowszczyzna	16 – Wrotków	26 – Węglin Północny
7 – Stare Miasto	17 – Zemborzyce	27 – Węglin Południowy
8 – Hajdów-Zadębie	18 – Za Cukrownią	
9 – Felin	19 – Czuby Południowe	
10 – Tatary	20 – Czuby Północne	

Fig. 1. Districts of Lublin (alaborated by K. Jarmołowicz)

Ryc. 1. Wykaz dzielnic Lublina (oprac. K. Jarmołowicz)

miało za zadanie pokazać mieszkańcom, jak trudno dokonać podziału budżetu w sytuacji tak wielu potrzeb społecznych.

Zaangażowanie rad dzielnic w realizowane przez Urząd Miasta Lublin działania partycypacji społecznej umożliwiło przejęcie przez nie roli liderów działań i włączenie

mieszkańców w inicjowane przez dzielnicę konsultacje społeczne. Prowadzenie samodzielnych procesów współdecydowania oraz wysoki poziom zaangażowania społecznego stanowią wyraz skuteczności prowadzonych przez urząd działań na rzecz wspierania aktywności obywatelskiej.

Budżet Obywatelski Lublina 2015 - analiza i wyniki badań

Trzy lata współpracy z mieszkańcami pozwoliły na optymizm w zakresie zainteresowania społecznego pierwszą edycją Budżetu

Participatory Budgeting. Out of the 30 projects which were selected for implementation 27 projects belong to the category of “small” projects, and 3 projects won in the category of “big” projects⁵. The post-tender savings, which appeared during projects’ implementation, enabled the inclusion of 2 more projects in the list. Among the 32 projects were:

- 4 projects concerning the development of sport infrastructure,
- 14 projects concerning road and communication solutions,
- 7 projects on the development of communal space.

Civil engagement in the Lublin Participatory Budgeting 2016 – analysis and results

The analysis of the first edition of the Lublin Participatory Budgeting, as well as the public consultations conducted in February 2015 obliged the Lublin City Office, which owns the procedure, to introduce some changes in the procedure. A fundamental change was an increase in the amount of money provided to the residents to 15 million PLN⁶. The most active residents established cooperation in order to implement the common goal.

The second edition of the Lublin Participatory Budgeting brought 210 project for the total amount of 120 million PLN. The majority of projects,

37, concerned Śródmieście district, but as in the previous year, the applicants were the residents of other districts. Among the other districts, Rury district ranked first, where the residents submitted 28 applications. The second was Bronowice district with 22 projects and Wieniawa district, where 20 initiatives were located. What was very interesting was the activity of the small districts. Szerokie district submitted 10 applications and Zemborzycze with almost 3 thousand residents submitted 12 projects. The districts such as Za Cukrownią (8 projects) and associated with single-family detached houses Kośminek (9 projects) and Konstantynów (7 projects), which had not been active before, encouraged the residents to cooperate and to submit applications. More applications were also submitted for the districts: Felin, Głusk and Abramowice.

During the voting in the second edition the residents chose “25 projects including 19 small and 6 big ones, which received the majority of votes. 155 projects had been qualified for voting, 64 thousand residents took part in the voting”⁷. Due to the restrictions concerning the number of applications for one district, the maximum number of the projects selected for one district was 4. The closest to this number were the following districts: Wieniawa, Czuby Północne and Kalinowszczyzna. The second on the list was Dziesiąta district with two projects selected for

implementation. The other districts won 1 project each.

The analysis of the winner group among the districts shows that it also contains small districts characterised by detached housing. The activation of the residents and acquiring the adequate number of votes undoubtedly leads to the success of applicants and local leaders, whose efforts and engagement has translated into the achieved results. It is worth to present the most interesting applications, which thanks to their subject area or solutions suggested, are worth focusing on. The majority of votes were given to the above-mentioned projects: “Active Lublin. Sport activities for children and adults – free of charge trainings with an instructor as well as Active student”, which received accordingly 5565 and 5806 votes. Another project “Culture Point” – creating space for cultural and social activities for the needs of the residents of Za Cukrownią and Stare Bronowice districts received over 4 thousand votes. “The mission of Culture Points is conducting social and cultural activities for the residents and with the residents of Stare Bronowice and 1 Maja Street and the surroundings”⁸. Another interesting project is “Zwierzolublin” (AnimaLublin). “The aim of the project was to make the life of pets and household animals better by creating a professional emergency patrol”⁹. The rest of the projects are concerned with the building of parking places, renovation of the roads

Obywatelskiego Lublina. Zgłaszane pomysły, w trakcie spotkań poświęconych wydatkowaniu środków z rezerwy celowej, umożliwiły wysondowanie, w jakim kierunku zmierzają zainteresowania mieszkańców i jakie projekty mogą wpływać do urzędu.

Współpraca samorządu z obywatelami zaowocowała wypracowaniem reguł budżetu obywatelskiego⁴. W pierwszym roku procedury w Lublinie do Urzędu Miasta wpłynęło 337 wniosków. Złożone przez mieszkańców projekty stanowiły odbicie potrzeb społecznych. W przeważającej większości były to projekty drogowe, obejmujące budowę ulic, remonty chodników i powstanie miejsc parkingowych. Młodzi lublinianie zadbali o rozwój fizyczny i duchowy, postulując o wykonanie placów do ćwiczeń i zajęć dla najmłodszych. Nie zapomniano także o seniorach, dla których wnioskowano o warsztaty, zajęcia teatralne i integrację ich środowiska. Wśród najciekawszych projektów warte wskazania są wybiegi dla psów, budowa boiska do bike polo i band do unihokeja, stworzenie Lubelskiego Parku Niespodzianek.

Warto przyjrzeć się aktywności dzielnic w zakresie aplikowania o środki Budżetu Obywatelskiego Lublina. Należy pamiętać, że zlokalizowanie projektu w danej dzielnicy nie świadczy o przygotowaniu go przez osoby zamieszkujące daną dzielnicę. Dotyczy to głównie Śródmieścia, odnośnie którego złożono aż 41 wniosków. Następne w kolejności znalazły się Bronowice, z 21

wnioskami, oraz Rury, w których zlokalizowano 19 projektów.

Analiza złożonych w pierwszej edycji wniosków potwierdza twierdzenie, że tzw. wielkie blokowiska zdominowały procedurę. Patrząc na złożone projekty, można odnieść takie wrażenie, zestawiając ze sobą liczące ponad 30 tysięcy mieszkańców Rury czy 15-tysięczne Bronowice z dzielnicą Szerokie, które zamieszkuje 3300 mieszkańców i Abramowice z ponad 1600 mieszkańcami. Wynika to, z jednej strony, z braku aktywności mieszkańców w procesie wspólnego kreowania przestrzeni mieszkalnej, z drugiej zaś – może stanowić o wysokim poziomie aktywności rady dzielnicy. Są także przypadki, w których mieszkańcy małych dzielnic złożyli wnioski zlokalizowane w innych dzielnicach, np. Śródmieściu lub Czechowie Północnym.

W głosowaniu na projekty Budżetu Obywatelskiego Lublina wzięło udział prawie 47 tys. mieszkańców, a po procesie oceny do realizacji zakwalifikowano 30 projektów, które w trakcie głosowania otrzymały największą liczbę głosów. 27 to tzw. projekty małe o wartości do 500 000 zł, pozostałe 3 to projekty duże, których wartość wynosiła do 1,5 mln zł⁵. Oszczędności przetargowe, które uzyskano w trakcie realizacji projektów, umożliwiły poszerzenie listy o kolejne 2 projekty. Wśród 32 projektów:

- 4 projekty dotyczą rozbudowy infrastruktury sportowej,

- 14 obejmuje rozwiązania drogowo-komunikacyjne,
- 7 dotyczy zagospodarowania przestrzeni wspólnej,
- 7 – innych dziedzin życia społecznego.

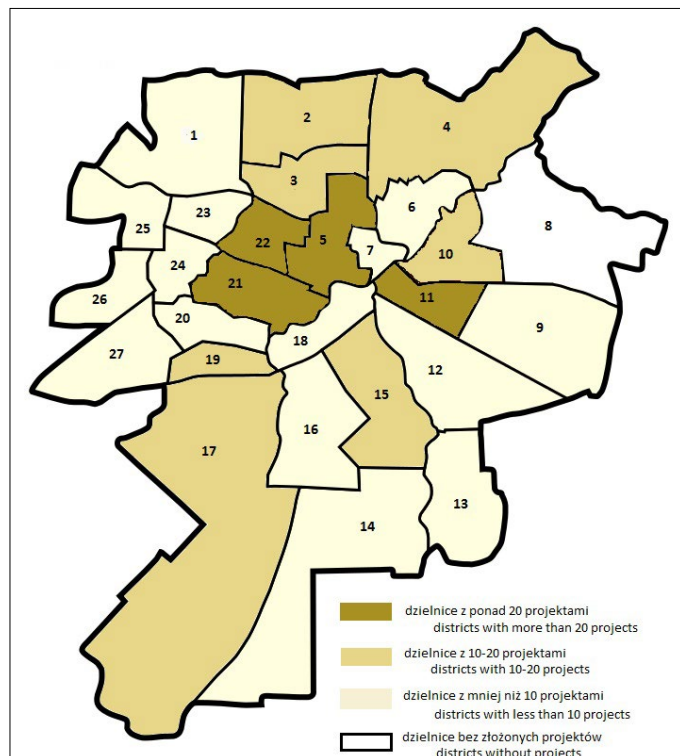
Zaangażowanie obywatelskie w Budżet Obywatelski Lublina 2016 – analiza i wyniki badań

Analiza pierwszej edycji Budżetu Obywatelskiego Lublina oraz przeprowadzone w lutym 2015 r. konsultacje społeczne wymusiły na urzędzie, jako właścicielu procesu, wprowadzenie zmian w procedurze. Podstawową zmianą było zwiększenie puli pieniędzy udostępnionych mieszkańcom do 15 milionów złotych⁶. Najbardziej aktywni mieszkańcy nawiązali ze sobą współpracę, upatrując w połączeniu sił drogę do realizacji wspólnego celu.

Druga edycja Budżetu Obywatelskiego Lublina przyniosła 210 projektów na łączną kwotę 120 mln zł. Najwięcej wniosków (37) dotyczyło Śródmieścia, ale podobnie jak w roku ubiegłym wnioskodawcami byli mieszkańcami innych dzielnic. Wśród pozostałych pierwsze miejsce zajęły Rury, których mieszkańcy złożyli aż 28 wniosków. Zaraz za nimi uplasowały się Bronowice z 22 projektami oraz Wieniawa, w której

Map 3. Applications submitted in 2016

Mapa 3. Wnioski złożone w 2. edycji procedury

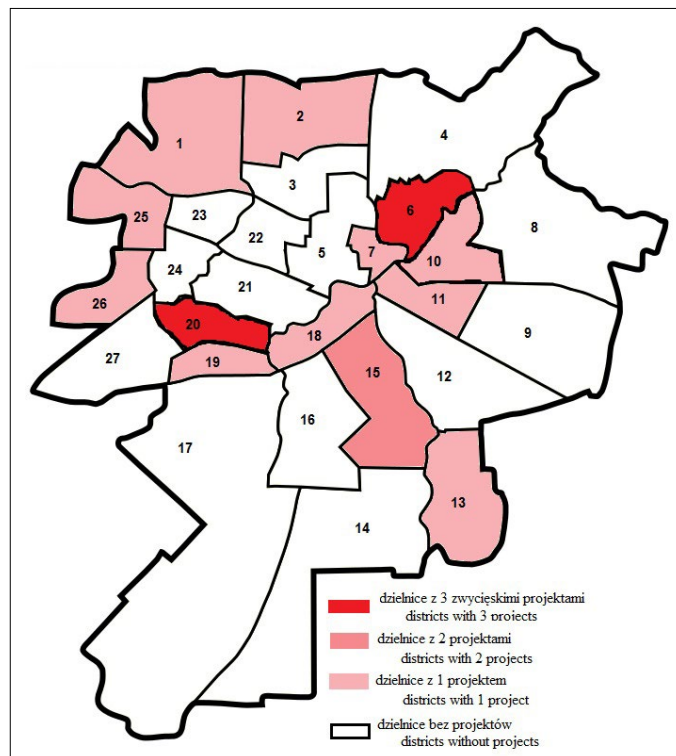

Source: K. Jarmołowicz

Oprac. K. Jarmołowicz

Map 4. The projects selected in 2016 edition

Mapa 4. Lokalizacja zwycięskich wniosków

and creation of sport grounds. Among the 25 winning projects:

- 6 concerned sport infrastructure development projects,
- 9 were about road and communication solutions,
- 5 on management of communal areas,
- 5 projects were concerned with other aspects of social life.

Lublin Participatory Budgeting 2017 – analysis and results

“The terms and conditions of the third edition of the Participatory Budgeting were drawn up in cooperation with the residents. Some minor changes of the procedure are the result of four consultation meetings and

the conclusions from the previous editions”¹⁰. This was how the terms and conditions of the third edition of the Lublin Participatory Budgeting were created¹¹. The residents submitted 170 projects in total, 149 of which received were approved. The highest number of projects – 19 – were submitted for Hajdów-Zadębie district. However, it shall be emphasised that the author of all of these 19 projects is the same person, who is a member of the district council. The majority of these applications were connected with other districts. The second in the ranking were districts: Czuby Północne, Dziesiąta and Rury which submitted 15 applications each, and the districts of Kalinowszczyzna and Czuby Południowe with 12 applications each came third. The Maps 1–6 illustrates the activity of the particular districts in terms of the submitted

applications. The increase in the activity of some districts is very visible. High increase in the number of projects for the districts of Felin, Głusk and Za Cukrownią bonds well and may be a sign of civil activation increase in these areas. In comparison to the big districts such as Czechów Południowy and Północny, it is indicative of the increasing awareness of the civil society in the areas with fewer buildings. The local leaders succeed in creating a community of the active parties involved in activities for the common good. The opposite situation can be observed in the area of big blocks of flats. The isolated individuals feel anonymous and without any influence on the decision-making processes conducted in the district. The result of the above-mentioned situation is a small number of applications submitted for

zlokalizowano 20 inicjatyw. Bardzo ciekawa okazała się aktywność małych dzielnic. Szerokie złożyło 10 wniosków, a liczące prawie 3 tysiące mieszkańców Zemborzycze aż 12. Mało aktywne do tej pory dzielnice: Za Cukrownią (8 projektów) oraz kojarzone z zabudową jednorodziną Kośminek (9 projektów) i Konstantynów (7 projektów) zachęciły mieszkańców do współpracy i opracowania aplikacji. Wzrost ilości złożonych wniosków odnotowano także w dzielnicach: Felin, Głusk i Abramowice.

W głosowaniu na projekty drugiej edycji mieszkańcy wybrali „25 projektów, z czego 19 małych i 6 dużych, które otrzymały największą ilość głosów. Do głosowania zakwalifikowano 155 projektów, a swój głos oddało prawie 64 tys. mieszkańców”⁷. Z uwagi na wprowadzenie ograniczeń w liczbie projektów realizowanych w jednej dzielnicy maksymalna liczba wniosków, którą wygrała dzielnica, to 4. Najbliżej tej wartości znalazły się Wieniawa, Czuby Północne i Kalinowszczyzna. Kolejna na liście znalazła się dzielnica Dziesiąta z dwoma projektami zakwalifikowanymi do realizacji. Pozostałe dzielnice wywalczyły po 1 projekcie.

Analizując grupę zwycięskich dzielnic, widać, że są wśród nich dzielnice małe, charakteryzujące się zabudową jednorodziną. Zaktywizowanie mieszkańców oraz pozyskanie odpowiedniej liczby głosów stanowi niewątpliwie sukces wnioskodawców i lokalnych liderów, których wysiłki i zaangażowanie przełożyły

się na osiągnięte wyniki. Warto przedstawić najciekawsze wnioski, które dzięki tematyce lub zaproponowanym rozwiązaniom są godne uwagi. Najwięcej głosów otrzymały projekty: „Aktywny Lublin. Zajęcia sportowe dla dzieci i dorosłych – darmowe treningi z instruktorami” oraz „Aktywny student”, zdobywając odpowiednio 5565 oraz 5806 głosów mieszkańców. Kolejny projekt „Punkt Kultury – tworzenie przestrzeni kulturalno-społecznych na potrzeby mieszkańców dzielnicy Za Cukrownią oraz Stare Bronowice” zdobył ponad 4 tys. głosów. Następnym ciekawym projektem jest „Zwierzolublin”. Projekt zakładał poprawę losu zwierząt domowych i gospodarskich poprzez stworzenie profesjonalnego patrolu interwencyjnego⁸. Reszta projektów przewiduje budowę miejsc parkingowych, poprawę stanu dróg oraz realizację boisk sportowych. W ramach 25 zwycięskich projektów:

- 6 dotyczyło rozbudowy infrastruktury sportowej,
- 9 objęło zakresem rozwiązania drogowo-komunikacyjne,
- 5 projektów dotyczyło zagospodarowania przestrzeni wspólnej,
- 5 poruszało inne dziedziny życia społecznego.

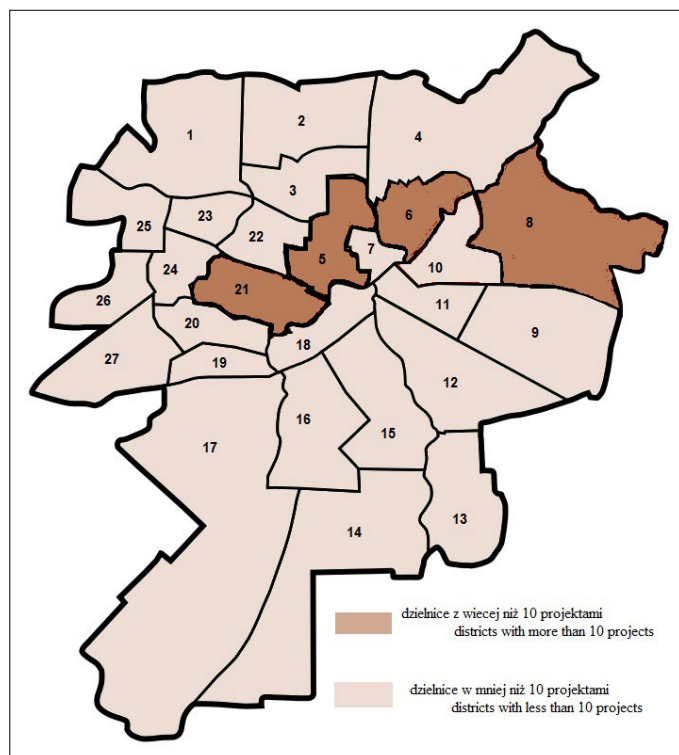
Budżet Obywatelski Lublina 2017 - analiza i wyniki badań

„Regulamin trzeciej edycji Budżetu Obywatelskiego powstał

we współpracy z mieszkańcami. Kosmetyczne zmiany procedury stanowiły efekt czterech spotkań konsultacyjnych i wniosków wyciągniętych z poprzednich edycji”⁹. Tak powstały zapisy regulaminu trzeciej edycji Budżetu Obywatelskiego Lublina¹⁰. Mieszkańcy złożyli łącznie 170 projektów, z czego pozytywną ocenę uzyskało 149. Najwięcej projektów, aż 19, złożono z dzielnicy Hajdów-Zadębie. Należy jednak zaznaczyć, że autorem wszystkich jest jedna osoba, będąca członkiem rady dzielnicy. Większość tych wniosków połączona została z innymi dzielnicami. Drugie w kolejności były Czuby Północne, Dziesiąta i Rury, które złożyły po 15 wniosków, a trzecie miejsce zajęła Kalinowszczyzna i Czuby Południowe z 12 złożonymi wnioskami w każdej. Mapy 1–6 obrazują aktywność poszczególnych dzielnic w zakresie składanych wniosków. Widać wyraźnie wzrost aktywności niektórych dzielnic. Duży wzrost złożonych projektów w dzielnicy Felin, Głusk i Za Cukrownią mogą świadczyć o wzroście aktywności obywatelskiej w tych obszarach. W zestawieniu z dużymi dzielnicami, takimi jak Czechów Południowy i Północny, zdają się stanowić potwierdzenie tezy o rosnącej świadomości społeczeństwa obywatelskiego w obszarach o mniejszej zabudowie. Lokalnym liderom udało się zbudować wspólnotę aktywnych jednostek, zaangażowanych w działanie na rzecz dobra wspólnego. Inaczej sytuacja wygląda w środowisku dużych

Map 5. Projects submitted in 3rd edition of the Participatory Budgeting procedure 2017

Mapa 5. Rozkład wniosków złożonych w 3. edycji

Source: K. Jarmołowicz

Oprac. K. Jarmołowicz

those districts and rather low turnout at the voting.

During the 10 day period of voting, over 73 thousand of Lublin residents voted in the Participatory Budgeting. By means of a website almost 18 thousand people casted their votes. Voting in a traditional form, by means of a voting form enjoyed greater popularity. The residents decided on how to divide 15 million PLN for 23 projects including 17 small and 6 big ones. Even though limits were introduced and the decreased value of big projects, the number of the projects, selected for implementation in comparison to the previous year, was lower. The 23 selected projects included:

- 6 sport infrastructure projects,
- 6 road and communication projects,

- 4 projects on communal space management,
- 7 projects concerning activity and individual development.

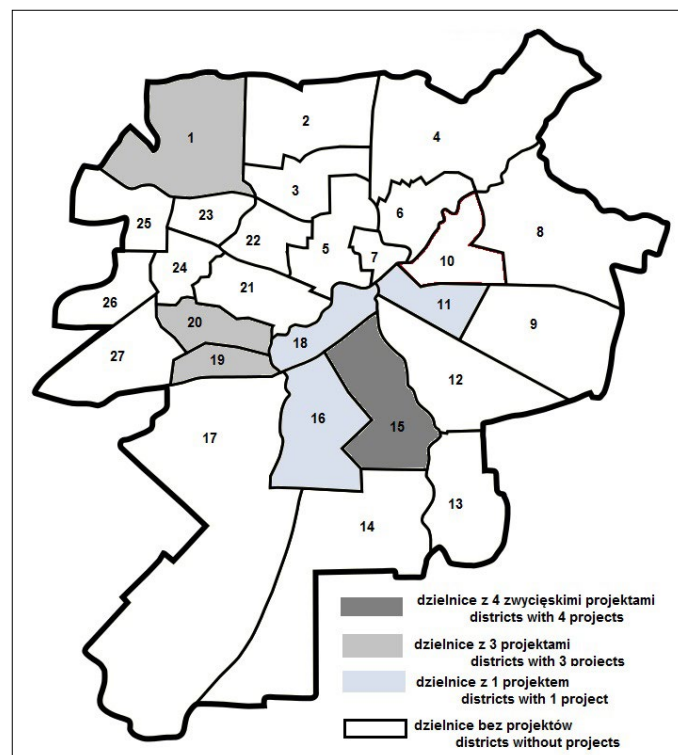
The most interesting projects included in their scope the development and changes in the urban space. An example can be the idea for “the last construction stage of the John Paul II Gorge, development of the area for recreation and leisure in the Poręba district, The Land of happiness for children and youth in the three districts of Lublin” as well as the continuation of the already begun “Culture Point” project.

Conclusion

The closing of the third edition of the Lublin Participatory Budgeting

Map 6. Selected project in the Lublin Participatory Budgeting 2017

Mapa 6. Projekty zwycięskie

initiated a discussion on the introduction of the changes in the procedure. The Lublin City Office proposed granting financial resources for every district. In December 2016, public consultations concerning the Participatory Budgeting 2018 began. The Lublin City Office in collaboration with the citizens, district councils, local leaders, NGO’s and councillors of the Lublin City Council will decide on the final shape of the procedure. By analysing the previous three editions of the procedure, one can observe that they have evolved. Every time, the introduced changes resulted from the echo of social opinions. The experiences from the other cities show that there is no ideal model. However, one can strive to adapt the procedure to the Lublin local environment. Every city, in which the Participatory

blokowisk. Wyizolowane jednostki czują się anonimowe i pozbawione jakiegokolwiek wpływu na procesy decyzyjne prowadzone w dzielnicy. Efektem takiego stanu jest mała liczba składanych w tych dzielnicach wniosków oraz niska frekwencja na etapie głosowania.

W trakcie 10 dni głosowania w lubelskim budżecie obywatelskim zgłosowało ponad 73 tysiące osób zamieszkujących na terenie Lublina. Za pośrednictwem strony internetowej zgłosowało blisko 18 tysięcy osób. Dużo większą popularnością cieszyło się głosowanie w formie tradycyjnej, na kartach do głosowania. Mieszkańcy zdecydowali o podziale puli 15 mln zł na 23 projekty, w tym 17 małych i 6 dużych. Pomimo zastosowania limitów i zmniejszenia wartości projektów dużych liczba projektów zakwalifikowanych do realizacji, w porównaniu z rokiem poprzednim, jest mniejsza. 23 zwycięskie projekty objęły:

- 6 projektów dotyczących infrastruktury sportowej,
- 6 obejmujących realizację połączeń drogowo-komunikacyjnych,
- 4 poruszających kwestie zagospodarowania przestrzeni wspólnej,
- 7 – aktywności i rozwoju osobistego.

Najciekawsze projekty objęły swym zakresem zmiany i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej. Przykłady stanowiąc mogą pomysły na „Ostatni etap budowy wąwozu Jana Pawła II”, „Zagospodarowanie terenu na cele rekreacji i wypoczynku

w Osiedlu Poręba”, „Kraina radości dla dzieci i młodzieży trzech dzielnic Lublina” oraz kontynuacja rozpoczętego dzięki poprzedniej edycji procedury „Punkt Kultury”.

Wnioski

Zakończenie trzeciej edycji Budżetu Obywatelskiego Lublina rozpoczęło dyskusję nad wprowadzeniem zmian w obowiązującej procedurze. Urząd Miasta Lublin zaproponował przyznanie gwarantowanych środków na każdą z dzielnic. W grudniu 2016 roku rozpoczęły się konsultacje społeczne. O tym, jaki ostateczny kształt przyjmie procedura w czwartej edycji, zdecyduje urząd w partnerstwie z mieszkańcami, radami dzielnic, lokalnymi liderami, organizacjami pozarządowymi i radnymi rady miasta. Analizując trzy edycje obowiązywania budżetu obywatelskiego w Lublinie, widać jego ewolucję. Za każdym razem wprowadzone zmiany stanowiły echo głosów społecznych. Jak pokazuje praktyka innych miast, nie istnieje model idealny. Można jednak dążyć do dostosowania procedury do środowiska lubelskiego. Każde z miast, w których budżet obywatelski realizowany jest od minimum trzech lat, go udoskonala.

W trzech edycjach mieszkańcy złożyli blisko 700 projektów obejmujących w większości pomysły na zagospodarowanie przestrzeni miejskiej Lublina. Wśród 80 projektów

zakwalifikowanych do realizacji 31 dotyczyło propozycji rozwiązań komunikacyjnych i kwestii związanych z układem drogowo-komunikacyjnym miasta. 16 wniosków mieszkańców zawierało pomysły na zagospodarowanie przestrzeni wspólnej. Wśród nich najczęstszymi były inicjatywy stworzenia wielokolejowych miejsc spotkań, przeznaczonych dla wszystkim członków społeczności. Kolejnych 16 projektów zaproponowało rozwiązania połączone z infrastrukturą sportową. Inicjatywy mieszkańców wskazują na niewystarczającą liczbę istniejących obecnie boisk wielofunkcyjnych. Mieszkańcy oczekują kompleksowych miejsc rozrywki sportowej, w których mogliby spędzać aktywnie czas i realizować swoje pasje. Odpowiedzią na te potrzeby jest dwukrotne zwycięstwo projektu związanego z budową boiska do bike polo, powstanie profesjonalnego skate parku oraz siłowni na świeżym powietrzu.

Należy mieć nadzieję, że nowa edycja Budżetu Obywatelskiego Lublina spełni oczekiwania mieszkańców i stanie się odzwierciedleniem ich potrzeb. Udział społeczny w procesie konsultacji jest gwarancją powstania procedury zgodnej z zasadami polityki partycypacyjnej. Zaangażowanie obywatelskie w procesy współdecydowania, podejmowanie inicjatyw oddolnych oraz nawiązywanie współpracy pomiędzy członkami wspólnoty stanowią wyraz społeczeństwa obywatelskiego zbudowanego w Lublinie.

Budgeting has been implemented for at least three years, refines it.

In frame of the three editions of the Participatory Budgeting, the citizens submitted almost 700 projects, the majority of which concern the ideas for the urban space development in Lublin. Among 80 projects, the 31 selected ones concerned solutions for better communication as well as road-communication system in the city. 16 applications of the residents related to the ideas of communal space development. The majority of those applications were concerned with the initiatives of creating multi-generation meeting places for all the members of the society. Other 16 projects included suggestions connected with sport infrastructure. The initiatives of the residents show that the already existing sport infrastructure is not enough. The residents expect complexes of sport leisure infrastructure, where they could actively spend time and develop their passions. The answer to these needs is a double victory of the project related to the building of a *bike polo* field, development of a professional Skate Park, places for street workout as well as creation of open air gyms. The following table illustrates the engagement of particular districts in all the three editions of the procedure. The attached maps demonstrate the engagement of particular city areas with evaluation of the participatory activity.

Hopefully, the new edition of the Lublin Participatory Budgeting

will meet the expectations of the citizens and will reflect their needs more. Social participation in the consultations process constitutes the guarantee of development of the procedure which complies with the rules of the participatory policy. Civil engagement in the decision-making processes, initiating grassroots initiatives and establishing cooperation between the communities' members are the reflection of the civil society of Lublin.

High social engagement in the development of urban space made the Lublin City Office propose to the residents a new procedure for implementation of social ideas. Lublin as the first city in Poland introduced the Green Participatory Budgeting. The residents submitted 107 projects in the total amount of PLN 16 million.

The analysis of the three editions of the Lublin Civic Budget and the high involvement of residents in the new procedures of civic participation indicate a high social need for participation in co-decision processes and active participation in the development of urban space.

Kinga Małgorzata Jarmolowicz

MA, Department of Journalism
Maria Curie-Skłodowska University in Lublin

Endnotes

¹ Dągmir Długosz i Jan Jakub Wygnański – instigators of non-governmental actions, pioneering researchers of social participation.

² Długosz D., Wygnański J.J., Obywatele współdecydują. Przewodnik po partycypacji społecznej, 2005, s. 11, <http://www.decduj->

myrazem.pl/publikacje/inni_o_partycypacji/obywatele_wspoldecyduja_przewodnik_po_partycypacji.html [retrieved on: 11.10.2017].

³ <http://graobudzet.crs.org.pl/o-projekcie/> [retrieved on: 15.02.2017].

⁴ The citizens over 16 years old received the amount of 10 m PLN divided into two project categories. 5.5 m PLN allocated for small projects, whose value could not exceed 500 000 PLN, and 4.5 m PLN for big projects with max. value of 1 500 000 PLN. The citizens had 8 votes, 5 for small projects and 3 for big ones.

⁵ <https://obywatelski2.lublin.eu/320-zwycieskie-projekty-budzetu-obywatelskiego-lublina> [retrieved on: 18.01.2017].

⁶ The resources available for the procedure were increased to 15 million PLN, divided into 8 million for small projects and 7 for large ones. A single citizen could have 1 vote for projects in each category.

⁷ <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2016/wyniki-bo-2016/> [retrieved on: 20.01.2017].

⁸ <https://www.facebook.com/1majalublin/about/> [retrieved on 20.01.2017].

⁹ http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2016/projekty_zwycieskie-projekty/ [retrieved on 15.01.2017].

¹⁰ <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2017/budzet-obywatelski-2017-znamy-nowe-zasady,1,3011,1.html> [retrieved on: 15.01.2017].

¹¹ It was possible to vote for 1 big project and two small ones. It was decided to set the limit of 3 projects for every district. In the 3rd edition small projects were in value between 50–500 thousand PLN and large ones up to 1.2 m PLN. This solution created chances for increasing the number of winning projects.

Duże zaangażowanie społeczne w zagospodarowanie przestrzeni miejskiej skłoniło Urząd Miasta Lublin do zaproponowania mieszkańcom nowej procedury na realizację pomysłów społecznych. Lublin jako pierwsze miasto w Polsce wprowadziło Zielony Budżet Obywatelski. Mieszkańcy zgłosili 107 projektów na łączną kwotę 16 mln zł.

Analiza trzech edycji Budżetu Obywatelskiego Lublina oraz wysokie zaangażowanie mieszkańców w nowe procedury partycypacji obywatelskiej wskazują na wysoką potrzebę społeczną uczestnictwa w procesach współdecydowania i aktywny udział w zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej.

Kinga Małgorzata Jarmolowicz

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie

Przypisy

¹ Dągmir Długosz i Jan Jakub Wygnański – animatorzy działań organizacji pozarządowych, prekursorzy badań nad partycypacją społeczną.

² D. Długosz, J.J. Wygnański, 2005, s. 11. Obywatele współdecydują. Przewodnik po partycypacji społecznej, http://www.deczydujmyrazem.pl/publikacje/inni_o_partycypacji/obywatele_wspoldecyduja_przewodnik_po_partycypacji.html [dostęp: 11.10.2017].

³ <http://graobudzet.crs.org.pl/o-projekcie/> [dostęp: 15.02.2017].

⁴ Mieszkańcy powyżej 16. roku życia otrzymali do dyspozycji pulę 10 mln zł, podzieloną pomiędzy dwie kategorie projektów. 5,5 mln przeznaczono na projekty tzw. małe, których wartość nie mogła przekroczyć 500 000 zł, a pozostałe 4,5 mln zarezerwowane zostało dla projektów o wartości maksymalnie 1 500 000 zł, nazywanych projektami dużymi. Miesz-

kańcy otrzymali 8 głosów; 5 na projekty małe i 3 duże.

⁵ <https://obywatelski2.lublin.eu/320-zwycieskie-projekty-budzetu-obywatelskiego-lublina> [dostęp: 18 stycznia 2017].

⁶ Zwiększono środki dostępne w ramach procedury do 15 mln zł, w podziale 8 mln na projekty małe i 7 dużych. Mieszkaniec mógł oddać po 1 głosie na projekty w każdej z kategorii.

⁷ <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2016/wyniki-bo-2016/> [dostęp 20.01.2017].

⁸ <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2016/projekty/zwycieskie-projekt/> [dostęp 15.01.2017].

⁹ <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2017/budzet-obywatelski-2017-znamy-nowe-zasady,1,3011,1.html> [dostęp: 15.01.2017].

¹⁰ W 2016 roku można było zgłaszać na 1 projekt duży i 2 małe. Pozostawiono limit 3 projektów dla jednej dzielnicy. Zmianie uległy wartości projektów. W trzeciej edycji projekty małe to te, których wartość mieści się w przedziale 50–500 tys. zł, duże natomiast ograniczone zostały do kwoty 1,2 mln zł. Zastosowanie zmian wartości dawało szansę na zwiększenie liczby zwycięskich projektów.

Literature – Literatura

1. Czapiński J., Panek T., 2015. Diagnostyka społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków. Vizja Press & IT, Warszawa.

2. Dahrendorf R., 1994. Zagrożone społeczeństwo obywatelskie. Europa i społeczeństwo obywatelskie. Wydawnictwo Znak, Kraków, 232, 236.

3. Hausner J., 1999. Komunikowanie i partycypacja społeczne. Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej, Warszawa.

4. Ingot-Brzęk E., 2017. Znaczenie roli władz samorządowych w kształtowaniu

partycypacji obywatelskiej. Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy, nr 50, 229.

5. Koperek J., 2001. Nowe demokracje i spór o naturę społeczeństwa obywatelskiego. Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa.

6. Krasnowolski A., 2014. Społeczeństwo obywatelskie i jego instytucje. Opracowania tematyczne. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa.

7. Pietraszko-Furmanek I., 2012. Partycypacja społeczna w środowiskach lokalnych. Rejony humanistyki, nr 8, 16.

8. Putnam R.D., 1995. Demokracja w działaniu. Tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech. Wydawnictwo Znak, Kraków.

9. Pratchett L., Leach S., 2005. A new vision for local government: rhetoric or reality. Parliamentary affairs, nr 58 (2), 318–334.

10. Sanford C., 2007. Characterizing e-Participation. International Journal of Information Management, nr 27 (6), 406–421.

Internet sources – Strony internetowe
11. <http://graobudzet.crs.org.pl/o-projekcie/> [dostęp: 15.02.2017].

12. <https://obywatelski2.lublin.eu/320-zwycieskie-projekty-budzetu-obywatelskiego-lublina> (data dostępu: 18 stycznia 2017).

13. <https://www.facebook.com/1majalublin/about/> (dostęp 20.01.2017).

14. <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2016/projekty/zwycieskie-projekt/> (dostęp 15.01.2017).

15. <http://lublin.eu/mieszkanicy/obywatelski-lublin/budzet-obywatelski/budzet-obywatelski-2017/budzet-obywatelski-2017-znamy-nowe-zasady,1,3011,1.html> (dostęp: 15.01.2017).

Civic Budget as an Instrument for Meeting the Needs of the Citizens on the Example of Wrocław

Hanna Adamiczka

Budżet obywatelski jako narzędzie realizacji potrzeb mieszkańców na przykładzie Wrocławia

Key words: social participation, civic budget, WCB, city development

Introduction

After the systemic transformations of 1989 people in Poland regained the possibility to make indirect decisions concerning their central or local governments as well as direct decisions concerning the development of a particular city or commune. It took commune authorities quite many years to understand that citizens should actively participate in decision-making processes and “share their power”, and it took citizens equally long to become involved in co-governing. The result of this process is, for instance, a participatory budget (a civic/citizens’ budget) which has been enjoying ever growing popularity in Poland and is now the most recognizable method of participatory decision making. Like every other method, it is not free of weaknesses, and its opponents have as many arguments as its supporters do. Should citizens who are not familiar with the principles of spatial order or the mechanics of city management decide about such things? Does everyone have equal chances to express their opinion? Are not authorities making use of citizens’ budgets only to gain political profits? Does not the local government transfer its obligations to ordinary citizens? What do the Wrocław citizens’ choices prove? Do people want to be active?

The article aims to characterize the WCB as an instrument of social participation in the changing conditions of Wrocław city management and to present the diversified possibilities of achieving the objectives by the groups of entities participating in the “game” oriented towards the development of the city. The article is a starting point for a further discussion. The applied research methods comprise analyses of the related literature and documentation, the method of deduction, a cause-and-effect analysis, and observations.

Social participation

Participation is currently often referred to in local governments, in the context of spatial planning – this is a global phenomenon, especially conspicuous in highly urbanized areas [Lombard 2013, Kelty et al. 2015]. Kwiatkowski [2003] claims that “social participation is a process in which two or more parties cooperate in developing plans, following a specific policy and making decisions. The characteristic feature of participation is the active involvement of all partners in the cooperation process. Citizens’ activity consists in their ability to organize themselves in order to achieve specific goals”. According to Hausner et al. [1999], there are 5 classical instruments of social participation: elections, referenda, social consultations, administrative procedures and direct actions. Social

Słowa kluczowe: partycypacja społeczna, budżet obywatelski, WBO, rozwój miast

Wprowadzenie

Po przemianach w 1989 roku do Polski powróciła możliwość decydowania obywateli zarówno o władzach (rządowych i samorządowych), jak i bezpośrednio o rozwoju miasta czy gminy. Musiało upłynąć wiele lat, aby sprawujący władzę w gminach zrozumieli, że obywatele powinni brać czynny udział w procesach decyzyjnych i przekazali część swojej władzy, a mieszkańcy zaangażowali się we współzrządzenie. Efektem tego procesu jest m.in. budżet partycypacyjny (obywatelski), który cieszy się coraz większą popularnością w Polsce i jest najbardziej rozpoznawalną metodą współdecydowania. Jak każda metoda nie jest pozbawiona wad, a jej przeciwnicy mają równie wiele argumentów co zwolennicy.

Artykuł ma na celu przedstawienie badań i wyników oraz usystematyzowanie wiedzy związanej z WBO jako narzędziem partycypacji społecznej w zmiennych warunkach gospodarki miejskiej Wrocławia oraz wskazanie zróżnicowanych możliwości osiągania celów grup podmiotów uczestniczących w „grze” o rozwój miasta. Artykuł stanowi podstawę do dalszej dyskusji. Zastosowane metody badawcze to: analiza literatury i dokumentów, metoda dedukcji,

analiza przyczynowo-skutkowa oraz obserwacja.

Partycypacja społeczna

W dzisiejszych czasach podczas planowania przestrzeni w lokalnych samorządach coraz częściej porusza się problem partycypacji – jest to zjawisko globalne, szczególnie dostrzegane na terenach mocno zurbanizowanych [Lombard 2013, Keltly i in. 2015]. Kwiatkowski [2003] twierdzi, że „partycypacja społeczna to inaczej proces, w którym dwie lub więcej stron współdziałają w przygotowaniu planów, realizacji określonej polityki i podejmowaniu decyzji. Cechą charakterystyczną partycypacji jest aktywny udział wszystkich partnerów biorących udział w procesie współdziałania (współpracy). Aktywność obywateli polega na zdolności do samoorganizowania się w celu osiągnięcia określonych celów”. Według Hausnera i in. [1999] do klasycznych narzędzi partycypacji społecznej zalicza się 5 instrumentów: wybory, referendum, konsultacje społeczne, postępowanie administracyjne, akcje bezpośrednie. Jest ona podstawą społeczeństwa obywatelskiego i oznacza partnerstwo publiczno-prawne pomiędzy mieszkańcami a samorządem.

Zarówno w Polsce, jak i Europie Zachodniej wzrasta świadomość społeczeństwa oraz organów władzy. Współzrządzenie staje się coraz

bardziej cenione i wiąże się z dużymi oczekiwaniami z dwóch stron:

- a) Rządzący oczekują, że mieszkańcy czynnie zaangażują się w sprawy istotne dla miasta/gminy;
- b) Mieszkańcy oczekują, że rządzący umożliwią jak największe zaangażowanie poprzez przystępne i atrakcyjne formy partycypacji (np. możliwość wykonania pewnych czynności przez Internet, przejrzyste i proste zasady, zrozumiały, a nie „prawniczy” język itp.).

W wyniku tych obustronnych oczekiwań pojawiają się nowe techniki i metody angażowania obywateli, m.in.: budżet obywatelski, Planning for Real, Design Thinking, różnego rodzaju warsztaty, Laboratoria Obywatelskie, World Cafe, spacerki badawcze i wiele innych [Laboratorium Partycypacji Obywatelskiej...]. Część z nich może być atrakcyjniejszą formą konsultacji społecznych, a część to zupełnie nowa kategoria.

Przeciwnicy partycypacji społecznej twierdzą, że osoby nieznające zasad planowania przestrzennego, zagadnień technicznych, bez odpowiedniego kierunkowego wykształcenia nie powinny brać udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących rozwoju miasta. Sceptycy również uważają, że polskie społeczeństwo jest kłótlive, nie potrafi współpracować i nie dojrzało jeszcze do współzrządzenia miastem [Pawłowska 2012].

participation is the foundation of a civil society and it means public-private partnership between the citizens and the government.

The social awareness of the society and the authorities is growing in Poland and in the Western European countries. Co-governing is more and more highly valued and it involves great expectations on both sides:

- a) the authorities expect the citizens to become actively involved in significant matters concerning the city/ municipality;
- b) the citizens expect the authorities to make their considerable involvement possible by offering them intelligible and attractive forms of participation (e.g. a possibility to conduct some activities via the Internet, transparent and simple rules, an intelligible

language devoid of intricate legal terms and expressions, etc.).

As a consequence of these bilateral expectations, new techniques and methods of citizens' participation emerge, e.g. a citizens' budget, Planning for Real, Design Thinking, various kinds of workshops, Citizens Laboratories, World Cafe, participatory walks and many others [Laboratory of Civic Participation 2017]. Some of them are a more attractive form of social consultations, while others constitute a completely new category.

Opponents of social participation argue that they do not know the principles of spatial planning, technical issues, have no specific educational background, and therefore should not be involved in decision-making about the development of the

city. The skeptics also believe that Polish society is quarrelsome, cannot cooperate and has not yet matured to co-decide. [Pawłowska 2012].

Civic budget

Kraszewski [2010] claims that civic budget (CB) or participatory budget (PB) is a decision-making process in the course of which citizens discuss (and negotiate) the distribution of part of their city/commune budget. Within the process, citizens participate in a series of annual meetings with representatives of city authorities. PB enables citizens to decide directly where and on what funds should be spent. Not only citizens and representatives of the municipal authorities, but also non-governmental organizations

Table 1. The evolution of the WCB in the years 2014–2017

Tabela 1. Ewolucja WBO na przestrzeni lat 2014–2017

Year – Rok	2014	2015	2016	2017
Budget (in PLN) – Budżet (w zł)	3 000 000	20 000 000	25 000 000	25 000 000
Number of submitted projects Liczba zgłoszonych projektów	242	481	791	739
Number of accepted projects Liczba zaakceptowanych projektów	129	314	445	no data available brak danych
Number of projects to be implemented Liczba projektów do realizacji	8	89	65	no data available brak danych
Number of voting citizens Liczba głosujących osób	no data available brak danych	153 000	104 884	no data available brak danych

Source: the author's own research based on the data included at: www.wroclaw.pl (accessed: 22.02.2017)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.wroclaw.pl (dostęp: 22.02.2017)

Budżet obywatelski

Kraszewski [2010] uważa, że budżet obywatelski (BO) lub partycypacyjny (BP) jest procesem podejmowania decyzji, w trakcie którego mieszkańcy dyskutują (i negocjują) nad dystrybucją pewnej części budżetu miasta/gminy. Proces ten odbywa się przez uczestnictwo w serii corocznych zebrań z przedstawicielami władz miasta. BP pozwala obywatelom bezpośrednio zadecydować na co i gdzie środki finansowe powinny być wydawane. W procesie tworzenia BO biorą udział nie tylko mieszkańcy oraz przedstawiciele władz samorządowych, ale i organizacje pozarządowe. Jego idea polega na zaangażowaniu w sprawy publiczne wszystkich obywateli, również tych osób i grup społecznych, które zazwyczaj są wykluczone z życia publicznego (mniejszości etniczne, osoby ubogie, młodzież, osoby starsze, mieszkańcy zaniedbanych dzielnic czy osiedli). BP sprzyja zwiększeniu spójności i integracji lokalnej społeczności, zwiększa zaangażowanie mieszkańców oraz pozwala na bardziej efektywne wydatkowanie funduszy publicznych. Dzieje się tak, ponieważ: budżet ułatwia identyfikację najistotniejszych potrzeb największej części mieszkańców (zarówno poprzez zgłaszane projekty, jak i oddane głosy), przez realizację wybranych projektów skutecznie odpowiada na oczekiwania obywateli, wspomaga integrację społeczności lokalnej dzięki wspólnemu zaangażowaniu

w tworzenie projektu i zbieranie głosów oraz podnosi poziom społecznego zaufania do lokalnych władz. Budżet partycypacyjny oznacza również większą przejrzystość działań samorządu terytorialnego i włączanie obywateli w proces sprawowania władzy w samorządach [Instytut Myśli Innowacyjnej...]. Dlaczego budżet obywatelski nie jest po prostu nową formą konsultacji społecznych? Ponieważ, w odróżnieniu od konsultacji, decyzje podjęte przez mieszkańców w ramach BO są wiążące.

Pierwszy budżet partycypacyjny został uruchomiony w brazylijskim Porto Alegre w 1989 roku. Stamtąd powoli rozpowszechniał się początkowo w Ameryce Południowej, a potem objął niemal cały świat [Sadura 2013]. W Polsce pierwszy raz wprowadzono budżet obywatelski w Sopocie w 2011 roku [Oficjalny Portal Internetowy Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego]. W 2016 roku już 58 miast i gmin stworzyło ten program dla swoich mieszkańców [Instytut Myśli Innowacyjnej...].

Wrocławski Budżet Obywatelski

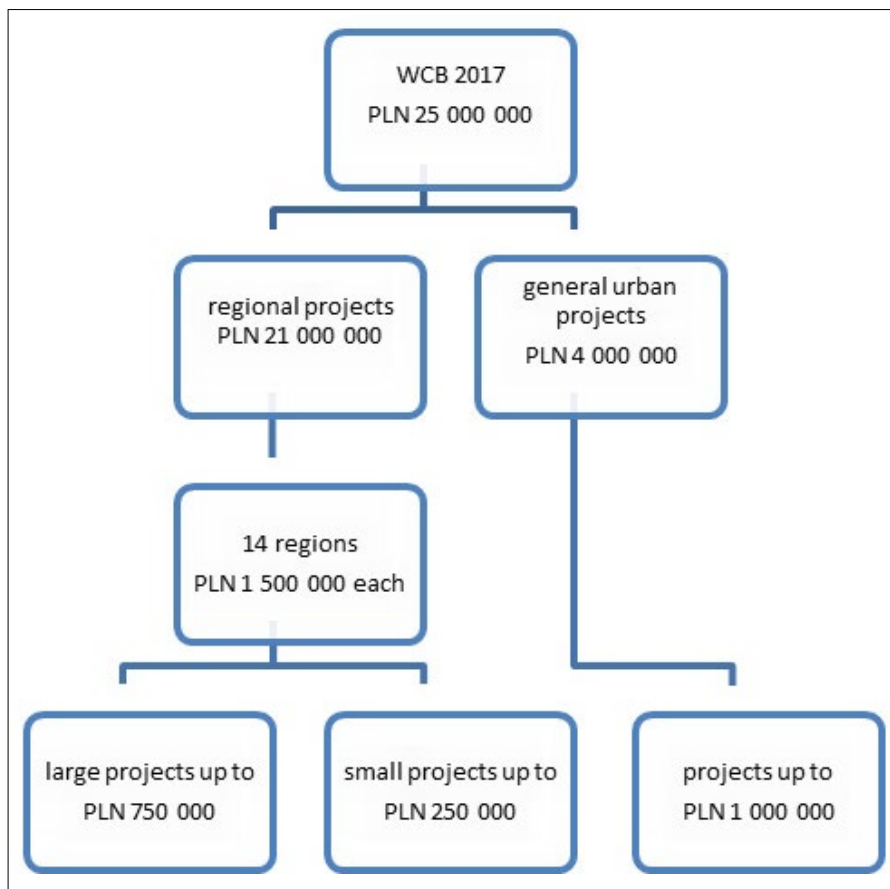
Pierwszy pilotażowy program Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego (WBO) miał miejsce się w 2013 roku. Na jego podstawie wypracowane zostały zasady, które stanowiły podstawy „pełnoprawnego” projektu realizowanego w 2014 roku [Oficjalny Portal Internetowy

Wrocławia...]. Od tego czasu budżet ewoluuje, zmienia się zarówno kwota przeznaczana na ten cel, jak i same zasady (por. tab. 1).

Główną zasadą WBO jest ogólnodostępność – efektem wszystkich projektów mają być otwarte inwestycje, z których każdy może korzystać. Projekty złożone w ramach WBO 2017 muszą mieć możliwość realizacji w 2018 r., a po realizacji nie mogą wymagać stałego nadzoru ani wysokich kosztów utrzymania. Projekty są podzielone na dwie kategorie lokalizacyjne: ogólnomiejskie i rejonowe oraz kategorie finansowe: projekty małe (rejonowe) do 250 tys. zł, projekty duże (rejonowe) do 750 tys. zł, projekty ogólnomiejskie do 1 mln zł (por. ryc. 1). Środki przeznaczone na realizację projektów są podzielone na 14 rejonów po 1 500 000 zł, a pozostałe 4 000 000 są przeznaczone na projekty ogólnomiejskie [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...].

Projekty mogą zgłaszać jedynie osoby, które ukończyły 18 lat, ale głosować można już od 16. roku życia. Młodzi mieszkańcy Wrocławia nie są jednak całkowicie wykluczeni z życia publicznego. Na 632 067 mieszkańców 94 232 (prawie 15%) stanowią osoby do 17. roku życia (dane z Urzędu Statystycznego we Wrocławiu). Dla nich powstał Młodzieżowy Budżet Obywatelski Wrocławia obejmujący minimum 3-osobowe grupy młodzieży do 21. roku życia uczącej się w szkołach gimnazjalnych lub ponadgimnazjalnych na terenie Wrocławia. Każda

Fig. 1. The division of funds within the 2017 WCB
 Source: the author's own research based on www.wroclaw.pl (accessed: 22.02.2017)

participate in the process of CB development. It consists in the involvement of people – also those individuals and social groups that are usually excluded from public life (such as ethnic minorities, impoverished people, adolescents, senior citizens, inhabitants of rundown areas or housing estates) in public affairs. PB contributes to the increase of a local community's cohesion and integration, as well as citizens' involvement, and allows more effective spending of public funds. This is possible due to the fact that such a budget facilitates the identification of the most significant needs of the largest part of citizens (through both submitted projects and cast votes), it effectively meets

citizens' expectations by means of implementing selected projects, supports local community's integration by encouraging their involvement in project implementation processes and vote collecting, and increases the level of a community's trust in local authorities. A participatory budget also means more transparency of the local government's activities and citizens' participation in the process of governing in local governments [Institute of Innovative Thinking 2017]. Why is citizens' budget not simply a new form of social consultations? Because unlike consultations, decisions made by citizens within CB are binding.

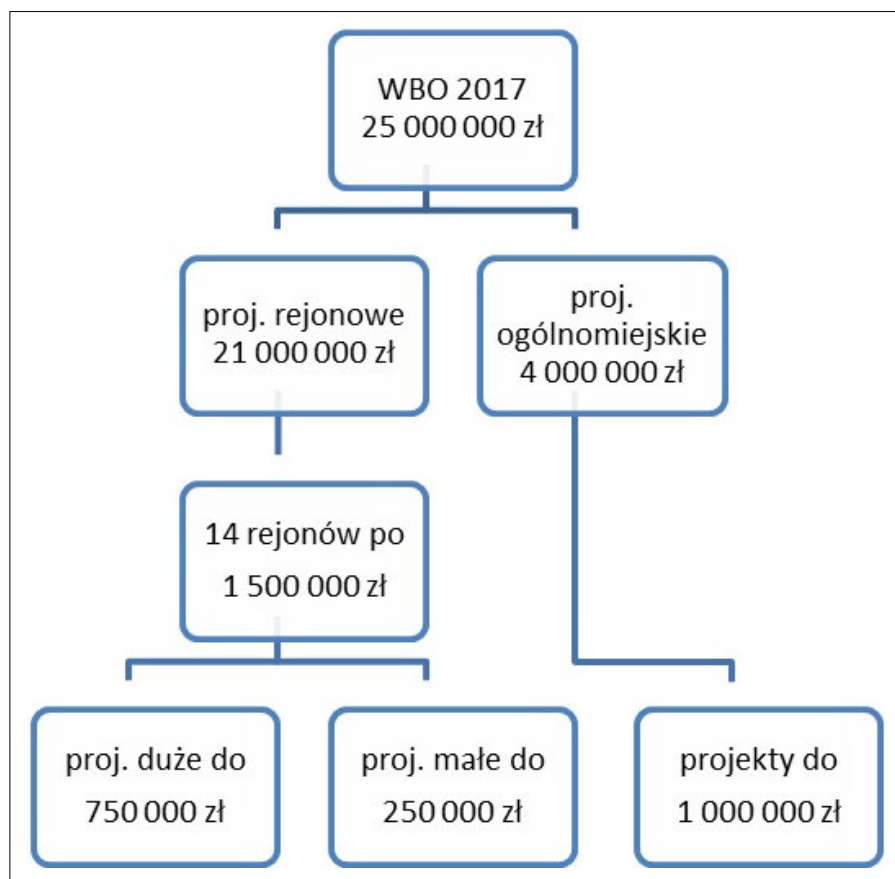
The first participatory budget was launched in Porto Alegre, Brasil, in 1989. Subsequently, it gradually gained popularity in South America, and then all over the world [Sadura 2013]. In Poland, citizens' budgeting was introduced for the first time in Sopot in 2011 [Official Website of Municipal Office of Wodzisław Śląski 2017]. In 2016, as many as 58 cities and communes offered this programme to their citizens [Institute of Innovative Thinking 2017].

The Wrocław Citizens' Budget

The first pilot Wrocław Civic Budget (WCB) programme was launched in 2013. It served as the basis for developing the rules of the fully "legitimate" project implemented in 2014 [Official Website of Wrocław 2017]. Since then the budget has been evolving, and both the amount of funds allocated for this purpose and the rules have been changing (cf. Table 1).

The fundamental principle of the WCB is its general accessibility; as a result of all the implemented projects, generally accessible open investments are to be made and everyone should be able to take advantage of them. The projects submitted within the WCB 2017 need to be implemented in 2018, and following their implementation, they cannot require permanent supervision or high maintenance costs. The projects are

Ryc. 1. Podział środków pieniężnych w WBO 2017
 Źródło: opracowanie własne na podst. www.wroclaw.pl (dostęp: 22.02.2017)

z grup może się starać o dofinansowanie projektu w wysokości do 1000 zł. Łączna pula w 2016 roku wynosiła 40 000 zł [Instytut Edukacji Społecznej...].

W WBO 2017 można zgłosić projekt w 9 kategoriach: rewitalizacja, zielen i rekreacja, sport, place zabaw, drogowe, piesze/rowerowe, inne, komunikacja zbiorowa (od tego roku) oraz podwórka (od tego roku). Natomiast nie ma już ubiegłorocznej kategorii „edukacja”.

W 2016 roku najwięcej projektów (21) zostało wybranych w dziedzinie zielen i rekreacja. Na drugim miejscu uplasowały się inwestycje pieszo-rowerowe (11) [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...]. Obrazuje to, czego brakuje mieszkańcom

Wrocławia i jakie dziedziny należy rozwijać. Mimo że tyle projektów z zakresu zieleni i inwestycji pieszo-rowerowych trafiło do realizacji, w 2017 r. nadal cieszą się one największą popularnością (por. ryc. 2).

W zakresie zieleni i rekreacji zgłoszone projekty reprezentowały różne potrzeby: spędzanie czasu nad wodą (Zielona plaża nad Odrą, „Swojczycki Park Czarna Woda”, rewitalizacja terenu dawnego kąpieliska Na Niskich Łąkach, BIO PARK Doliny Ślęzy i Stawu Pilczyckiego), wprowadzenie małej architektury lub infrastruktury parkowej (nowoczesna siłownia na świeżym powietrzu – skwer św. Damiana de Veuster, oświetlenie parku Tysiąclecia, park Tarnogajski – wyposażenie, Siłownia

zewnątrzna w parku Grabiszyńskim), rewitalizacja terenów zielonych („Górka PaFaWag – Drugie Życie”, rewitalizacja parku Strachocin-Wojnow, rewitalizacja terenu zielonego przylegającego do dawnej siedziby Domu Kultury na Ołtaszynie) oraz stworzenie nowych terenów zielonych (budowa II etapu Słonecznego Parku, zielona enklawa Rondo Reagana, park rekreacyjny na Psim Polu, Drzewa dla Wrocławia – 2 projekty, Polana integracyjna na Gądowie Małym) [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...].

W zakresie projektów pieszo-rowerowych, większość ma na celu utworzenie nowej infrastruktury lub instalacji. Na jedenaście wygranych projektów jedynie dwa zakładają remont chodników, reszta skupia się na instalacji wrocławskiego roweru miejskiego, wybudowaniu nowych ścieżek pieszych czy rowerowych [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...]. Inwestycje drogowe w większości przypadków mają na celu zwiększenie liczby miejsc parkingowych oraz uspokojenie ruchu [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...].

Statystyki też obrazują, jak na przestrzeni lat zmieniają się potrzeby mieszkańców i jak rozwijało się miasto. Najczęściej wybierane projekty pokazują, na jakim etapie jest samo miasto, tworząc swoistą piramidę potrzeb – jeżeli podstawowe problemy (np. dziurawe chodniki, brak poczucia bezpieczeństwa) nie są rozwiązane, nikt nie będzie starał się

divided into two location-oriented categories: the general urban category and regional category, as well as financial categories: small (regional) projects up to PLN 250 000, large (regional) projects up to PLN 750 000, general urban projects up to PLN 1 million (cf. Figure 1). The funds allocated to project implementation are divided among 14 regions, PLN 1 500 000 for each region, and the remaining PLN 4 000 000 is to be spent on general urban projects [Official Website of Wrocław 2017].

Projects can be submitted only by people aged 18 or more, but 16-year-old citizens can participate in voting. The young citizens of Wrocław are not entirely excluded from public life, however. Of the 632 067 citizens, 94 232 (almost 15%) are people aged 17 or less (data from the Wrocław Central Statistical Office). For them the Wrocław Adolescent Citizens' Budget has been established. It comprises groups of

adolescents consisting of at least 3 individuals aged 21 or less, pupils of junior secondary and secondary schools in Wrocław. Each group may apply for project co-financing of up to PLN 1 000. In 2016 the total amount of funds was equal to PLN 40 000 [Institute of Social Education 2017].

In the 2017 WCB, projects can be submitted in 9 categories: revitalization, green areas and recreation, sports, playgrounds, road, hiking/cycling, and other projects, mass transport (as of this year), and courtyards (as of this year). The category of "education" has now been deleted.

In 2016 the largest number of projects (21) was approved in the category of green areas and recreation. Investments in hiking/cycling projects were the second most popular category (11) [Official Website of Wrocław 2017]. This shows what the citizens of Wrocław need most of all and which areas should be developed first of all. Despite the fact that so

many projects concerning green areas and hiking/cycling investments have already been implemented, in 2017 they still enjoy the greatest popularity (cf. Figure 2).

In the category of green areas and recreation, the projects submitted represented different needs: spending time by the water (Green Beach on the Odra River, "Swojczycki Park Czarna Woda", Revitalization of the old bathing area at Na Niskich Łąkach, BIO PARK of the Ślęza Valley and Pond in Pilczyce), introduction of street furniture or park infrastructure (Modern outdoor gym – St. Damian de Veuster square, park lighting in the Park of 1000 Years, Tarnogaj Park – equipment, outdoor gym in the Grabiszyn Park), revitalization of green areas ("PaFaWag Hill – Second Life", Revitalization of Strachocin-Wojnów Park, renovation of the green area adjacent to the former seat of the Culture House in Ołtaszyn) and the creation of new green areas (Construction of the second stage of the Sunny Park, Green enclave of the Reagan Roundabout, Recreation Park in Psie Pole, Trees for Wrocław – 2 projects, the integration meadow in Gądów Mały) [Official Website of Wrocław 2017].

In the area of hiking/cycling projects, the majority of the projects aim to create new infrastructure or installations. There are only two projects that are underway to renovate the sidewalks. The rest of the projects focus on the installation of the urban bike facilities in Wrocław,

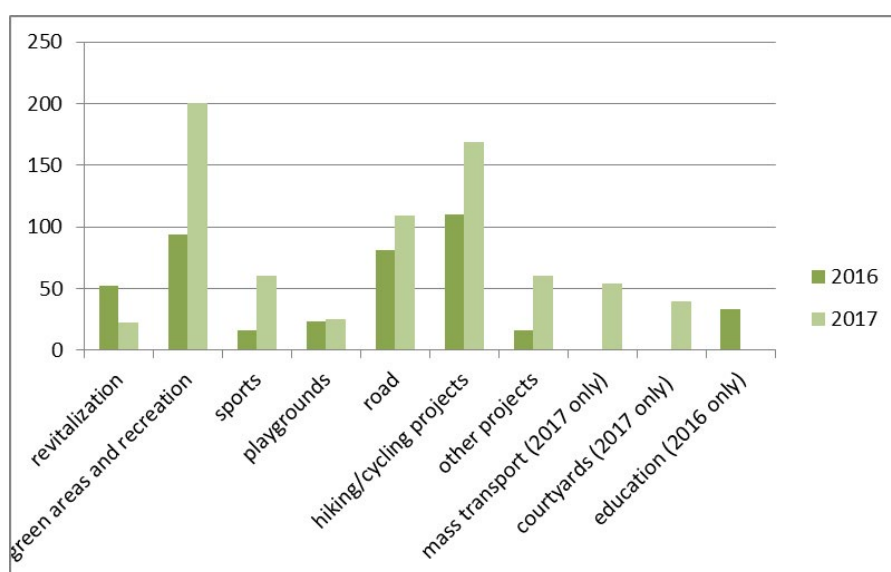
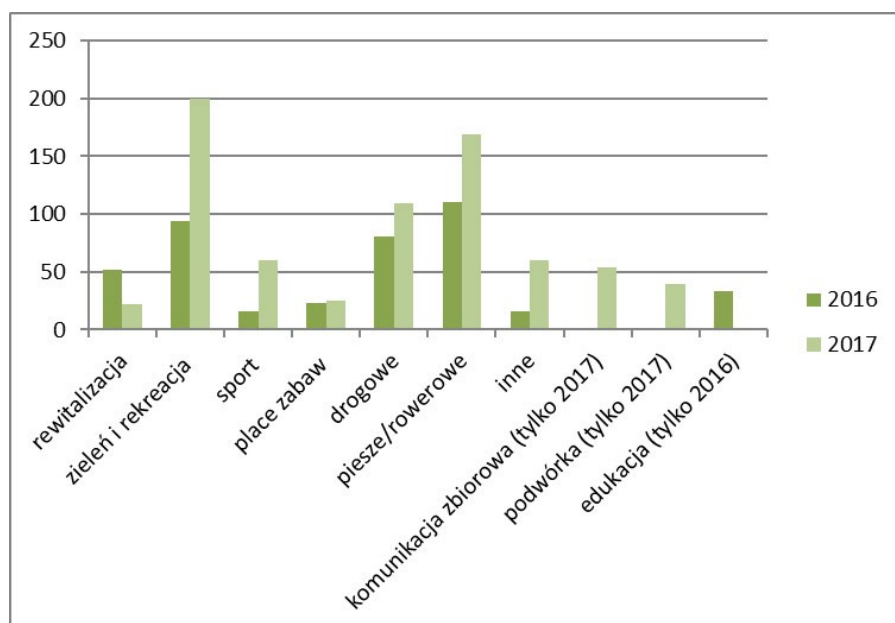

Fig. 2. The number of submitted projects in particular categories in the years 2016–2017
Source: the author's own research based on www.wroclaw.pl

zgłaszać bardziej „wyrafinowanych” projektów (np. dotyczących estetyki). Zmiany te są ukazane na rycinie 3.

Na powyższym wykresie można zauważyć, że na przestrzeni lat 2013–2016 zdecydowanie zmalała liczba projektów dotyczących sportu, placów zabaw i rewitalizacji, natomiast w 2017 r. pojawiły się nowe kategorie – komunikacja zbiorowa oraz podwórka. Mimo względnie stałego poziomu kategoria „edukacja” została usunięta, ponieważ zgłaszane projekty dotyczyły zwykle obiektów sportowych przy szkołach, co można zgłosić w kategorii „sport”. Zieleni i rekreacja zawsze były istotną kategorią dla wrocławian – do tej pory się to nie zmieniło (por. ryc. 2).

Głównym celem WBO jest nie tylko realizacja projektów, ale również aktywizowanie mieszkańców miasta. W 2016 roku swój głos oddało 104 884 osób z 500 854 osób uprawnionych do głosowania (ok. 21%).

Ryc. 2. Liczba zgłoszonych projektów w poszczególnych kategoriach w latach 2016–2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wroclaw.pl

Można to porównać z wyborami samorządowymi w 2014 roku, w których głos oddało 34% uprawnionych, czyli niewiele więcej niż głosujących na projekty obywatelskie.

Aktywność mieszkańców można podzielić również na rejony. Zgodnie ze statystykami WBO najaktywniejsi są mieszkańcy rejonów Grabiszyn-Grabiszynek, Krzyki-Partynice, Oporów, Klecina oraz Pilczyce-Kozanów-Popowice, Gądów, Szczepin.

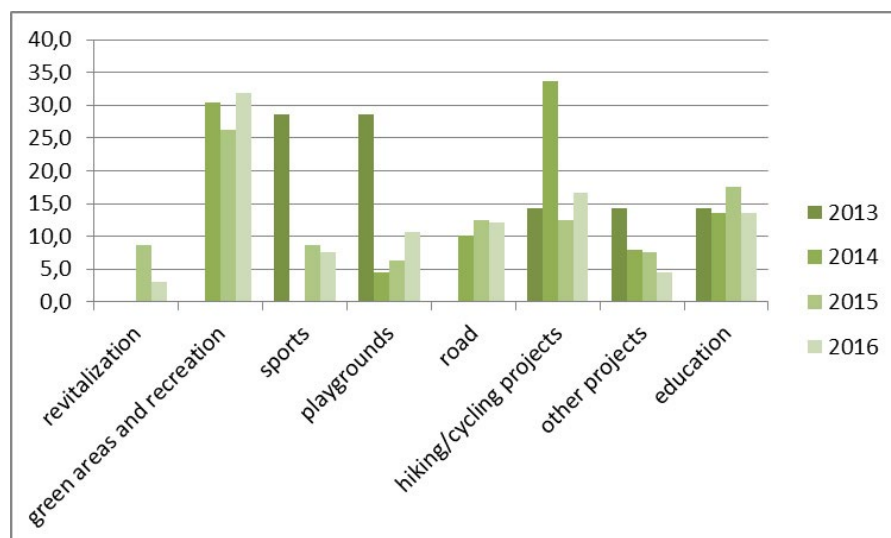
Do tej pory Wrocławski Budżet Obywatelski miał realny wpływ na kształtowanie przestrzeni i krajobrazu Wrocławia. Z samego tylko zakresu zieleni i terenów rekreacyjnych zostały wprowadzone następujące zmiany w tkance miejskiej:

- rewitalizacja/budowa obiektów sportowych (głównie boiska): ul. Osiniecka, ul. Stanisławowska, park Skowroni, Las Osobowicki, Przedmieście Oławskie, Zakrzów,

ul. Obornicka, ul. Trawowa, ul. Osobowicka;

- budowa siłowni zewnętrznej: park Tysiąclecia, park Zachodni, ul. Pustucka, ul. Kasprowicza, ul. Kuźnicza, park Leśnicki, Lipa Piotrowska, ul. Skibowa, Brochów, ul. Górnicza, skwer św. Damiana de Veuster, park Grabiszyński;
- teren rekreacyjno-sportowy (budowa lub odnowienie): Stabłowice, Biskupin, Sępólno, przy starej stawie na Stabłowicach, przy Ślęży (Ślęzański Mamut), na wałach przy Karłowicach-Różance, Lipa Piotrowska, Nowy Dwór, nad Ślężą wzdłuż ul. Skarbowców, nad Odrą, park Czarna Woda, Słoneczny Park na Ołtaszynie, Psie Pole (Osiedle Krzywoustego), w Dolinie Ślęży i przy Stawie Pilczyckim, park Maślicki, Gądów Mały;
- wprowadzenie oświetlenia do parku Tysiąclecia, parku Grabiszyńskiego, parku Leśnickiego;
- street workout przy ul. Kasprowicza, w parku Biskupińskim, w parku Tysiąclecia;
- budowa Placu Sportów Miejskich na Wzgórzu Andersa;
- plac zabaw: Muchobór Wielki, park Gajowicki, ul. Pustucka, Lipa Piotrowska, ul. Górnicza, park Jedności, park Kasprowicza, park Popowicki, park Grabiszyński, Gądów Mały, Swojczyce, Zakrzów, Karłowice, Maślice Małe, Brochów, Kuźniki;
- zagospodarowanie/uporządkowanie zaniedbanych terenów: park

Fig. 3. Percentage of a category in selected projects in 2013–2016
Source: the author's own research based on www.wroclaw.pl

the construction of new pedestrian and bicycle paths [Official Website of Wrocław 2017]. In most cases, the projects are aimed at increasing the number of parking spaces and mitigation of traffic [Official Website of Wrocław 2017].

The statistics also show how people's needs change over time and how the city has developed. The most frequently selected projects show where the city itself is, creating a specific pyramid of needs – if basic problems (e.g. pitted footpaths, lack of sense of security) are not solved, no one will try to submit more “sophisticated” projects (e.g. aesthetics). These changes are shown in Figure 3.

In the above graph, it can be noticed that the number of projects concerning sport, playgrounds and revitalization fell considerably over the years 2013–2016, while in 2017 new categories have emerged – mass communication and backyard. Despite the relatively steady level, the category “education” was removed, because the projects usually advertised sports facilities at schools, which can be submitted in the “sports” category. Greenery and recreation have always been an important category for Wrocław residents – so far this has not changed (see Fig. 2).

The chief objective of the WCB is not only project implementation, but also the promotion of active participation among the citizens. In 2016, 104 884 people out of 500 854 of those entitled to vote participated in the voting (almost 21%). These

numbers could be compared with the local government elections of 2014, in which 34% of those entitled to vote participated, i.e. slightly more than the number of people voting for the citizens' projects.

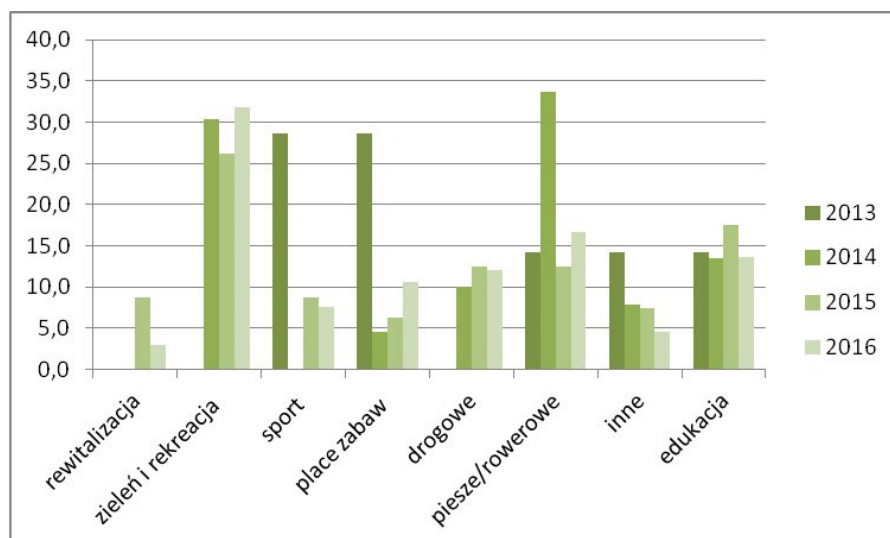
The citizens' activity can also be divided into regions. According to the WCB statistics, the most active citizens are in the regions of Grabiszyn-Grabiszynek, Krzyki-Partynice, Oporów, Klecina, as well as Pilczyce-Kozanów-Popowice, Gądów, Szczepin.

Until now, the Wrocław Civic Budget had a real impact on the shaping of Wrocław's space and landscape. Only the range of greenery and recreation areas has been affected by the following changes in the urban tissue:

- revitalization/construction of sports facilities (mainly playgrounds): Osiniecka Street, Stanisławowska Street, Skowroni Park, Osobowicki Forest, Przedmieście Oławskie, Zakrzów, Obornicka Street, Trawowa Street, Osobowicka Street;

- construction of outdoor gym: 1000-year Park, Zachodni Park, Pustucka Street, Kasprowicza, Kuźnicza Street, Leśnicki Park, Lipa Piotrowska, Skibowa Street, Brochów, Górnicza Street, the square of St. Damian de Veuster, Grabiszyński Park;
- recreational and sports area (construction or renovation): Stabłowice, Biskupin, Sępolno, near Ślęza (Ślęzański Mamut), on the flood embankments near Karłowice-Różanka, Lipa Piotrowska, Nowy Dwór, near Ślęza along Skarbowców Street, near Odra, “Czarna Woda” Park, “Słoneczny Park on Ołtaszyn”, Psie Pole (Krzywoustego Residential Estate), in the Valley of Ślęza i near the Pond in Pilczyce, Maślicki Park, Gądów Mały;
- installation of lighting in the 1000-year Park, Grabiszyński Park, Leśnicki Park;
- the street workout gym near Kasprowicza Street, in Biskupiński Park, in the 1000-year Park;
- construction of the City Sports Square on the Anders Hill;

Ryc. 3. Procentowy udział danej kategorii w wybranych projektach w latach 2013–2016
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wroclaw.pl

Jedności, Wroni Gaj, park Szeli, Górka PaFaWag, park Strachocin-Wojszyce, przy ul. Bardzkiej, przy ul. Jarnołtowskiej, park na Niskich Łąkach, park Widawski, park przy ul. Bogedaina, przy ul. Sądowej, przy ul. Hynka, przy ul. Żernickiej, Las Sołtysowicki, wokół wieży ciśnień na Karłowicach, przy rondzie Regana, przy domu kultury na Ołtaszynie;

- żywoptot przy SP 71;
- nasadzenia drzew przy ul.: Rakietowej, Wiśniowej, Krasińskiego, Gajowickiej, Szczęśliwej, Swobodnej, Śląskiej, Bajana, Szybówcowej, Borowskiej, Bardzkiej, Świeradowskiej, przy rondzie Pilickiego, ul. Trawowej, Długiej, Inowrocławskiej, Jagiełły, Dmowskiego, Księcia Witolda, przy moście Mieszczzańskim, ul. Mieszczkańskiej, pl. Borna, ul. Lubuskiej, Zaporoskiej, Lwowskiej, Jemiołowej, Owsianej, Bałtyckiej, Żelaznej, Baciarellego, przy Dworcu Nadodrze, ul. Karkonoskiej, Kolejowej, Stysia, Niedźwiedziej, pl. Orłąt Lwowskich, ul. Ostrowskiej, Ostrzeszowskiej, na pl. Solidarności, ul. Obornickiej, Nowy Świat, Joliot-Curie, Kamiennej, Armii Krajowej, Krzywoustego, na pl. Muzealnym, ul. Prusa, Baryckiej, Bocheńskiego, Ładnej, Wyszyńskiego, Hallera, Grabiszyńskiej, Klecińskiej, Krakowskiej, Ślązowej, przy rondzie przy ul. Szybówcowej, Ćwiczebnej, Ziemiaczanej, na pl. Wyzwolenia,

ul. Świdnickiej, Ślężnej, Drzewieckiego, Estońskiej, Sztabowej, Pereca, Kruczej, Jantarowej, Pretficza, Łączności;

- stoliki szachowe na Psim Polu, w parku Gajowickim;
- kompleks wspinaczkowy w parku Zachodnim;
- usuwanie jemioli z drzew na Borku;
- psi park w parku Południowym;
- renowacja muszli koncertowej oraz widowni na Sępólnie;
- pump track na Wzgórzu Andersa;
- remonty i rewitalizacje podwórek w okolicy ulic: Nowowiejskiej, Odkrywców, Stalowej, Wygodnej, Sokolniczej, Sienkiewicza, Zaporoskiej, Jedności Narodowej, Norwida, Wyszyńskiego, Powstańców Śląskich, Hallera.

Są to projekty zrealizowane lub w trakcie realizacji, od początkowego projektu pilotażowego w 2013 r. do ostatniego zrealizowanego i zamkniętego formalnie budżetu obywatelskiego 2016 roku (projekty z tego roku są w trakcie realizacji).

Rola Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego

Głównym i najbardziej oczywistym celem WBO jest realizacja potrzeb mieszkańców poprzez finansowanie projektów, które uzyskały najwięcej głosów. Jednak można wymienić dużo więcej funkcji tego projektu:

- Realizacja projektów mieszkańców;
- Aktywizowanie mieszkańców,
- Wyrażanie potrzeb i chęci mieszkańców dotyczących inwestycji, które powinny być brane pod uwagę również w zarządzaniu podstawowym budżetem miejskim (np. po WBO 2016 można wysnuć wniosek, że brakuje inwestycji w dziedzinie zieleni i rekreacji oraz inwestycji pieszo-rowerowych);
- Wyrażanie niezadowolenia (zgłoszony projekt: „Rzeźba, która przedstawiać będzie smutnego Rafała Dutkiewicza oraz wielką dłoń, z palcem wskazującym

- playgrounds: Muchobór Wielki, Gajowicki Park, Pustucka Street, Lipa Piotrowska, Górnicza Street, Jedności Park, Kasprowicza Park, Popowicki Park, Grabiszyński Park, Gądów Mały, Swojczyce, Zakrzów, Karłowice, Maślice Małe, Brochów, Kuźniki;
- management/arrangement of roundabout areas: Jedności Park, Wroni Gaj, Szela's Park, PaFaWag hill, Strachocin-Wojczyce Park, Bardzka Street, Jarnołtowska Street, Na Niskich Łąkach, Widawski Park, the park near Bogedaina Street, Sądowa Street, Hynka Street, Żernicka Street, Sołtysowicki Wood, the area near the water tower in Karłowice, near Regan's roundabout, in Ołtaszyn;
- the hedge around Primary School no 71;
- tree plantings near the streets: Rakietowa, Wiśniowa, Krasieńskiego, Gajowicka, Szczęśliwa, Swobodna, Śląska, Bajana, Szybowa, Borowska, Bardzka, Świeradowska, at the Pilicki roundabout, Trawowa, Długa, Inowrocławska, Jagiełły, Dmowskiego, Księcia Witolda, at the Mieszkański Bridge, Mieszkańska, Borna Square, Lubuska, Zaporoska, Lwowska, Jemiołowa, Owsiana, Bałtycka, Żelazna, Baciarellego, at Nadodrże Railway Station, Karkonoska, Kolejowa, Stysia, Niedźwiedzia, Orłąt Lwowskich Square, Ostrowska, Ostrzeszowskiej, at Solidarności Square, Obornicka,

Nowy Świat, Joliot-Curie, Kamienna, Armii Krajowej, Krzywoustego, at Muzealny Square, Prusa, Barycka, Bocheńskiego, Ładna, Wyszyńskiego, Hallera, Grabiszyńska, Klecińska, Krakowska, Ślázowa, at the roundabout at Szybowa Street, Ćwiczebna, Ziemniaczana, at Wyzwolenia Square, Świdnicka, Ślężna, Drzewieckiego, Estońska, Sztabowa, Pereca, Krucza, Jantarowa, Pretficza, Łączności Street;

- chess tables in Psie Pole, in Gajowicki Park;
- climbing complex in Zachodni Park;
- removing mistletoe from trees in Borek;
- dog's playground in Południowy Park;
- renovation of the concert shells and auditorium in Sępólno;
- pump track at Anders' Hill;
- renovations and revitalization of the yards in the area of Nowowiejska Street, Odkrywców, Stalowa, Wygodna, Sokolnicza, Sienkiewicza, Zaporoska, Jedności Narodowej, Norwida, Wyszyńskiego, Powstańców Śląskich, Hallera Street.

These projects have been implemented, or are being implemented, from the initial pilot project in 2013 to the last completed and officially closed civil budget in 2016 (this year projects are now underway).

The role of the Wrocław Citizens' Budget

The chief and most obvious objective of the WCB is the fulfillment of the citizens' needs by means of financing projects for which the largest number of votes has been cast. However, many more functions of the project can be mentioned, for example:

- Implementing citizens' projects;
- Promoting citizens' active participation in social life;
- Expressing citizens' needs and wishes concerning investments that should be taken into consideration also in the management of the actual city budget (e.g. the conclusion that can be drawn after the 2016 WCB is that there is still a shortage in investments as regards green areas and hiking/cycling projects);
- Expressing discontent (the project entitled: A sculpture presenting the sad Rafał Dutkiewicz and a large hand with a finger pointing at Ramiszów and an inscription: "You and your cronies may already be dismissed" [Official Website of Wrocław 2017]; though it may be funny or outrageous, it still is a voice of discontent with the current government. Yet, the absence of solutions or broadly explained

Ramiszów i dużym napisem „Panu i Pana koleśiom już podziękujemy” [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...], jakkolwiek może śmieszyć lub bulwersować, jest jednak głosem niezadowolenia z obecnych rządów. Jednakże brak rozwiązań oraz szerzej opisanych powodów niezadowolenia nie pozwala na zmianę sytuacji);

- Inwestycja w biedniejszych i mniej reprezentacyjnych rejonach (służy temu wprowadzony w 2016 r. równy podział środków na rejony);
- Stymulowanie kreatywności mieszkańców (sami muszą zauważyć problem, spróbować go rozwiązać, obliczyć koszty, zgłosić);
- Uczenie mieszkańców, jakie są koszty (zarówno finansowe, jak i czasowe), problemy i kroki związane z projektowaniem przestrzeni;
- Poprawa wizerunku władzy;
- Dialog władza-mieszkańcy, zmniejszenie dystansu oraz wzrost zaufania do władzy,
- Poznanie kierunków, w których miasto się rozwija (zgodnie z zasadami projekty nie mogą być sprzeczne z przyjętymi strategiami i programami Gminy Wrocław) – niejednokrotnie jest to pierwsza styczność mieszkańców z dokumentami, które traktują o przyszłości Wrocławia [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...].

Pokazuje to, że Wrocławski Budżet Obywatelski posiada wiele

funkcji, które powodują, że miasto się rozwija w kierunku nadanym zarówno przez władze samorządowe, jak i przez samych mieszkańców. Nie jest to jedynie metoda decydowania o budżecie, ale również forma integracji i wzajemnego uczenia się.

Wady Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego

Mimo wielu pozytywnych funkcji pełnionych w społeczeństwie budżet partycypacyjny nie jest pozbawiony wad, z których należy zdawać sobie sprawę, by móc im zapobiegać lub minimalizować negatywne skutki niedoskonałości procesu.

1. Mimo iż mieszkańcy mają wpływ na część finansów, to jednak budżet nie uwzględnia najistotniejszych dla miasta inwestycji prowadzonych przez rządzących, które są kapitałochłonne (przykład: rzeźba na Wyspie Daliowej [Investmap...] oprotostowana przez mieszkańców i broniona przez urzędników.

2. Istnieje ryzyko, że samorząd zmniejszy wydatki na najpilniejsze inwestycje (np. remont chodników), licząc, że obywatele będą je samodzielnie zgłaszać w WBO. Spowodowałyby to przeniesienie odpowiedzialności za utrzymanie miasta (zauważenie problemu, przygotowanie projektu, obliczenie finansów) z osób, które powinny się tym zająć, na samych mieszkańców.

Budżet obywatelski nie powinien służyć do zaspokajania podstawowych potrzeb (np. remont chodnika, który stanowi zagrożenie dla pieszych lub uniemożliwia poruszanie się osobom starszym i niepełnosprawnym), a do poprawy jakości życia (np. budowa placu zabaw w parku czy w pobliżu osiedla).

3. Etapowość WBO – żeby w całości zrealizować duży projekt, trzeba kilkakrotnie startować (i wygrać). Może to prowadzić do zniechęcenia i efekt będzie odwrotny od zamierzonego. Gazeta Wrocławska pisze: „najpierw pieniądze idą na projekt, potem na prace przygotowawcze. Ławki, utwardzane ścieżki i śmietniki mają szansę pojawić się dopiero za dwa lub trzy lata – gdy mieszkańcom uda się wygrać kolejne głosowanie. Absurd? Owszem. Tymczasem urzędnicy twierdzą, że „etapowość projektów WBO jest zaletą”. Za to mieszkańcy nie wiedzą, czy wystarczy im chęci i cierpliwości na coroczne składanie projektów. Bo w końcu to nie ich obowiązek.” [Gazeta Wrocławska...]. Z drugiej zaś strony, można zauważyć, że zasady WBO są jasno określone i nie powinno dla nikogo być zaskoczeniem, że projekt nie otrzyma więcej pieniędzy niż jest to określone w regulaminie.

4. Niedoswiadczenie mieszkańców i różnice poglądów doprowadzają do niepotrzebnego marnowania pieniędzy publicznych. Przykładem może być wydzielenie buspasa na ulicy Traugutta [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...],

- reasons for discontent does not allow any change of the situation);
- Investing in more impoverished and less presentable regions (the equal division of funds among regions introduced in 2016 serves this purpose);
 - Stimulating citizens' creativity (they need to notice a problem on their own, try to solve it, calculate the costs, submit a project);
 - Teaching the citizens about (financial and time-related) costs, problems and required steps related to spatial designing;
 - Improving the authorities' image;
 - Conducting a dialogue between the authorities and the citizens, decreasing the distance between them, and increasing trust in the authorities;
 - Becoming familiar with the directions of city development (in accordance with the rules, projects cannot be inconsistent with the adopted strategies and programmes of the Wrocław Municipality) – it is often the first contact of the citizens with documents concerning Wrocław's future [Official Website of Wrocław 2017].

This shows that the Wrocław Citizens' Budget has many functions that influence the city's development in the direction determined both by the local government and by the citizens. It is not only a method of making decisions concerning the budget but also a form of integration and mutual learning.

The weaknesses of the Wrocław Citizens' Budget

Despite the numerous positive functions of the participatory budget in the community, it is not free of weak points that one needs to be aware of in order to be able to prevent them or minimize the negative effects of imperfections within the process.

1. Although the citizens have influence on part of the funds, the budget does not take into account the most significant capital-intensive investments implemented by the authorities [Investmap 2017] against which the citizens have protested and which the officials have defended.

2. There is always a risk that the local government will reduce expenditures on the most urgent investments (e.g. repairs of pavements), expecting the citizens to propose them in the WCB. This would cause a shift of accountability for city maintenance (noticing a problem, preparing a project, calculating funds) from the people who should deal with it to the citizens. The citizens' budget should not be used to fulfill the basic needs (e.g. a repair of a pavement which constitutes a threat to pedestrians or makes it impossible for elderly or disabled people to move around), but it should help to improve the quality of life (e.g. the construction of a playground in a park or near a housing estate).

3. A step-wise approach of the WCB – in order to fully implement a large project, it is necessary to submit proposals several times (and to win). This might lead to discouragement and the final effect will be contrary to the intended one. The daily newspaper *Gazeta Wroclawska* writes: "Money goes for the project first, and then for preparatory works. Benches, paved paths and waste containers can only appear in two or three years – when the citizens succeed in winning another voting. An absurdity? Yes. While the officials claim that "the step-wise approach of WCB projects is an advantage", the citizens do not know whether they will be willing and patient enough to submit their projects every single year. Because, after all, it is not their obligation" [Gazeta Wroclawska 2017]. On the other hand, it should be observed that the WCB principles are clearly defined and no one should be surprised that a particular project will not be given more money than it is specified in the regulations.

4. Citizens' lack of experience and the diversified views lead to unnecessary wasting of public money. An example of this may be the marking off a bus lane in Traugutta Street [Official Website of Wrocław 2017], a project which won in the 2015 WCB, was implemented in 2016, and in 2017 there were numerous proposals to eliminate it [Official Website of Wrocław 22.02.2017]. One might ask the question: If the project gets the required number of votes, will the

który zwyciężył w WBO 2015, został zrealizowany w 2016 r., a w 2017 r. pojawiły się liczne propozycje jego likwidacji [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...]. Można zadać sobie pytanie, czy jeśli projekt zdobędzie odpowiednią liczbę głosów, to buspas zostanie zlikwidowany w 2018 roku? I czy ktoś zechce znów go przywrócić w kolejnych latach? Jest to jeden z przykładów braku porozumienia, które prowadzą do strat pieniędzy.

5. Z założenia WBO powinien być całkowicie demokratyczny, a obywatele powinni mieć do niego równy dostęp. Jednak fakt, że najczęściej informacji znajduje się na stronie internetowej, utrudnia udział w WBO osobom starszym, które nie mają dostępu do Internetu. Projekty można zgłaszać również w punktach konsultacyjnych (podobnie można oddawać głosy), lecz nie jest łatwo znaleźć adres najbliższego punktu. Ponadto zbieranie głosów powoduje, że osoby mniej przebojowe, nieśmiałe, które zwykle mają mniejszy wpływ na kształtowanie przestrzeni wokół siebie, nadal mają mniej do powiedzenia.

6. Młodzi artyści nie mogą się wypromować. Wrocławska artystka zgłosiła projekt rzeźb [Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia...], jednak w międzyczasie dowiedziała się, że nawet jeśli wygra projekt, nastąpi konkurs na ich wykonanie, więc nie jest pewne, czy to ona się wypromuje.

Można uniknąć wyżej wymienionych problemów, ale wiąże się to z dobrą wolą i zaangażowaniem zarówno mieszkańców, jak i władz samorządowych. Świadomość wad WBO może pomóc w zapobieganiu lub amortyzacji negatywnych skutków nieprawidłowego podejścia.

Zakończenie

Partycypacja społeczna jest coraz bardziej docenianym i wykorzystywanym elementem demokracji, szczególnie na szczeblu gminnym. Samorządy coraz chętniej rozmawiają z mieszkańcami, a obywatele częściej próbują się angażować w sprawy lokalne. Aby skutecznie zaktywizować mieszkańców miast i gmin, należy uatrakcyjnić i ułatwić techniki partycypacyjne. Jedną z form współzrządzenia, która zdobywa coraz większą popularność, jest budżet obywatelski. Wrocławski Budżet Obywatelski powstał w 2013 r. i od tej pory ciągle się rozwija. Poza samą realizacją projektów mieszkańców WBO odgrywa jeszcze wiele innych ról w życiu miasta. Jednak, jak każda forma partycypacji, WBO nie jest pozbawiony wad i niebezpieczeństw. Należy mieć ich świadomość, by skutecznie ich unikać.

Obywatele, którzy nie znają zasad ładu przestrzennego ani zasad zarządzania miastem, mogą o nim decydować; żeby uniknąć problemów z tym związanych, przeprowadzany jest proces weryfikacji projektów

przez urzędników. Większym problemem okazuje się być sprzeczność interesów, która może doprowadzić do bezsensownego wydawania pieniędzy publicznych na likwidację niedawno powstałych inwestycji. Jednym z rozwiązań mógłby być zapis, że nie dopuszcza się projektów, które zakładają likwidację inwestycji powstałych w okresie ostatnich (przykładowo) 10 lat. Mimo że metoda ta nie jest całkowicie demokratyczna (osoby bez dostępu do Internetu oraz osoby nieśmiałe mają mniejsze szanse na przeforsowanie swojego zdania), to obejmuje ona o wiele więcej obywateli niż dotychczasowe konsultacje, które czasem były przeprowadzone w niedogodnych godzinach, ogłoszenia o nich nie były rozpropagowane, a ich język nie zawsze był przystępny dla obywateli. WBO jest dużym krokiem w stronę demokratycznego współzrządzenia. Wybory mieszkańców pokazują, jakich inwestycji w mieście brakuje najbardziej oraz czego wrocławianie oczekują od urzędników. Powinno być to brane pod uwagę nie tylko w ramach realizacji wybranych projektów, ale również podczas układania strategii rozwoju miasta oraz planowania wydatków budżetowych. Jest to silny głos mieszkańców miasta. Niestety, duża popularność WBO generuje niebezpieczeństwo przeniesienia odpowiedzialności i powinności (być może czasem nieświadome) z urzędników na obywateli. Władze powinny zdawać sobie z tego sprawę i unikać takich tendencji. Natomiast

bus lane be eliminated in 2018? And will anyone want to restore it again in the subsequent years? This is just one example of the lack of agreement leading to money wasting.

5. By definition, the WCB should be entirely democratic, and the citizens should have equal access to it. However, since most information can be found on the website, the elderly people who have no access to the Internet find it difficult to participate in the WCB. Projects can also be submitted in consultation centres (where votes can be also cast), but it is not easy to find the address of the nearest centre. Furthermore, because of collecting votes, the less assertive shy people who usually have less influence on the development of space around them still have little to say.

6. Young artists cannot promote themselves. A Wrocław artist submitted a project of sculptures [Official Website of Wrocław 2017], but in the meantime she learned that even if she won, a competition for the implementation of the project would be announced, and thus she was not certain whether she would be able to promote herself.

Problems like these mentioned above could be avoided, but it requires good will and involvement of both the citizens and the local authorities. Being aware of the WCB weaknesses may help prevent or minimize the negative effects of an inappropriate approach.

Conclusions

Social participation is a more and more valued and frequently used element of democracy, in particular at the commune level. Local governments are more willing to talk to citizens, and citizens more frequently make efforts to become involved in local affairs. In order to effectively increase the involvement of town and commune inhabitants, participatory techniques should be simplified and made more attractive. One of the forms of co-governing that enjoys ever growing popularity is a citizens' budget. The Wrocław Citizens' Budget established in 2013 has been developing constantly ever since. Apart from the implementation of citizens' projects, the WCB plays many other roles in the city's life. Yet, like any form of social participation, the WCB is not free from weaknesses and risks. One should be aware of them in order to effectively avoid them.

Citizens who are not familiar with the principles of spatial order or city management can decide about it; in order to avoid problems related to this, a project verification process is carried out by city officials. A conflict of interests turns out to be a more significant problem, as it can lead to pointless spending of public money on eliminating recently implemented investments. One of the possible solutions could be a provision stating that projects providing for the elimination of investments

implemented within the previous 10 years will not be accepted. Although the method is not entirely democratic (people with no access to the Internet as well as shy people have fewer opportunities to present their opinions), it is used by many more citizens than the previous consultations, which were not always held in convenient times, were not announced widely enough, and the language used in them was not always intelligible for citizens. The WCB is a significant step towards democratic co-governing. The citizens' choices show which investments are the most needed in the city, what the citizens really need and expect from the officials. This should be taken into consideration not only during the implementation of the selected projects but also during the planning of the city development strategy and the budget. It is a powerful voice of the citizens. Unfortunately, the great popularity of the WCB generates a risk of shifting the accountability and obligations (perhaps unconsciously) from the officials to the citizens. The authorities should be aware of this and avoid such inclinations. The popularity of the WCB proves that the citizens of Wrocław want to be active and fully participate in the life of their city.

Hanna Adamiczka

Wrocław University of Economics

popularność ta świadczy o tym, że wrocławianie chcą być aktywni i są zaangażowani w życie miasta.

Hanna Adamiczka

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Literature – Literatura

1. Gazeta Wrocławska: www.gazetawroclawska.pl, <http://www.gazetawroclawska.pl/wiadomosci/a/wbo-po-kawalku-czyli-jak-ciulaja-wroclawianie-naremonty-podworek-i-parkow,10569692> (dostęp: 22.02.2017).
2. Guarneros-Meza V., Geddes M., 2010. Local governance and participation under neoliberalism: comparative perspectives. *International Journal of Urban and Regional Research*, Volume 34, Issue 1, 115–129.
3. Hausner J. (red.), Górniak J., Kołdras S., Mazur S., Paszkowska R., 1999. Komunikacja i partycypacja społeczna. Kraków (http://www.msap.uek.krakow.pl/doki/publ/LGPP_Komunikacja_i_partycypacja_spoleczna.pdf).
4. Instytut Edukacji Społecznej: www.mlodziejowybudzet.ies.org.pl, [http://mlodziejowybudzet.ies.org.pl/wp-content/uploads/2016/03/IES-Regulamin-Konkursu-Grantowego-2016.pdf](http://mlodziejowybudzet.ies.org.pl/mlodziejowy-budzet-obywatelski-wroclawia/) (dostęp 05.02.2017).
5. Instytut Myśli Innowacyjnej: www.budzetyobywatelskie.pl, <http://budzetyobywatelskie.pl/podstawowa-wiedza/> (dostęp: 03.02.2017).
6. Investmap: www.investmap.pl, <https://investmap.pl/artukul/artykuly,-wroclaw-wyspa-daliowa-jak-high-line-w-nowym-jorku-urzednicy-bronia-rzezby,126824> (dostęp: 04.02.2017)
7. Kelty Ch., Panofsky A., Currie M., Crooks R., Erickson S., Garcia P., Wartenbe M., Wood S., 2015. Seven dimensions of contemporary participation disentangled. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, Volume 66, Issue 3, 474–488.
8. Kłębowski W., 2013. Budżet partycypacyjny. Krótka instrukcja obsługi. Instytut Obywatelski, Warszawa.
9. Kraszewski D. Dwa bieguny – różne krańce miasta, różni obywatele. Raport, http://www.cris.org.pl/images/files/2010/2_bieguny_raport.pdf
10. Kraszewski D., Mojkowski K., 2014. Budżet obywatelski w Polsce. Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa.
11. Kwiatkowski J., 2003. Partycypacja społeczna i rozwój społeczny. Agencja Wydawniczo-Reklamowa MT, Warszawa.
12. Laboratorium Partycypacji Obywatelskiej: [www.partycypacjaobywatelska.pl](http://partycypacjaobywatelska.pl), <http://partycypacjaobywatelska.pl/przestrzen/techniki-i-metody/> (dostęp: 03.02.2017).
13. Lombard M., 2013. Citizen participation in urban governance in the context of democratization: evidence from low-income neighbourhoods in Mexico. *International Journal of Urban and Regional Research*, Volume 37, Issue 1, 135–150.
14. Oficjalny Portal Internetowy Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego: www.wodzislaw-slaski.pl, <http://web.archive.org/web/20140116074655/http://www.wodzislaw-slaski.pl/aktualnosc,19832.pl.htm> (dostęp: 03.02.2017).
15. Oficjalny Portal Internetowy Wrocławia: www.wroclaw.pl: <https://www.wroclaw.pl/rozmawia/wroclawski-budzet-obywatelski-definicja> <https://www.wroclaw.pl/rozmawia/zasady-wbo-2017> <https://www.wroclaw.pl/budzet-obywatelski-wroclaw/wbo2016/projekty-2016> <https://www.wroclaw.pl/budzet-obywatelski-wroclaw/wbo2016/projekty-2016/>
16. Pawłowska K., 2012. Partycypacja społeczna w podejmowaniu decyzji dotyczących przyrody w mieście. *Zrównoważony rozwój – zastosowania*, nr 3, 51–72.
17. Sadura P., 2013. Podzielmy się kulturą. Budżet partycypacyjny Domu Kultury Śródmieście. Fundacja Pole Dialogu, Warszawa.
18. Urząd Statystyczny we Wrocławiu: www.wroclaw.stat.gov.pl
19. http://wroclaw.stat.gov.pl/files/gfx/wroclaw/pl/defaultstronaopisowa/1880/1/2/dzial_3_m_14.pdf

Summaries

Problems

The Role of Outdoor Advertisements in the Landscape of a City – Public and Private Interests

Outdoor advertising has a significant impact on the urban landscape. It has become an inherent and integral element of cities in Poland. Investors treat the outdoor advertising as a direct mean of communication about their products with customers. The advertisements indicate the location, promote a brand, mark, and image of the company. On the other hand, advertising often impairs the value of cultural and natural heritage of the site and it affects the spatial order. Outdoor advertisements, in a free market economy conditions, are difficult to control by the local authorities. However, cities increasingly recognize the problem of intensive and chaotic advertising. Cities defend their open spaces against excessive advertising by implementing local laws and resolutions defining the rules and conditions for situating advertisements, also known as “cultural park” resolutions.

This article aims to assess the impact of advertising on the urban landscape from the perspective of public and private interests. Private interest is understood primarily in economic terms. In contrast, the public interest is widely perceived as cultural benefits, affecting the quality of life, improving the aesthetics, including economic aspects. The analysis shows that restrictions improve public interest, without significant adverse effects on private interests.

**Monika Pluciennik, Marta Sylla,
Eleonora Gonda-Soroczyńska**

Common Features of Urban Space Users that Allow for Distinction of a Community on the Example of Kielce

The article presents the theoretical foundations and possibilities resulting from segmentation among urban residents. This segmentation consists in separating individual urban space stakeholders, based on their subjective feelings about space (space valorisation), sense of local identity as well as their daily functioning in urban space. As such, in-depth interdisciplinary research covering psychological, sociological, spatial (geographic) and marketing aspects enables a more complete understanding of the users of a given urban

space, and thus a deeper understanding of their behavior, preferences in urban space (in the context of a city, functional or metropolitan area). The developed research methodology allows for more involvement of the inhabitants in the process of planning and programming the development of local self-government units, by identifying specific stakeholders of the community space. Research based on an interdisciplinary approach to urban space users enables a more efficient way of diagnosing, programming, implementing and evaluating strategic documents as well as evaluating individual actions in urban space.

Adam Sebastian Górski

Presentations

Metamorphosis of Grunwaldzki Square in Wrocław – from Integrated Interchange to Town Square

Nowadays, it becomes more and more common to discuss, among architects and urban planners, restoration of public spaces. One of the ways of restoring them is redesigning communication systems in urban centers in order to change the proportion of vehicular traffic and pedestrian traffic as well as cycling,

Streszczenia

Problemy

Reklama w krajobrazie miasta – interes publiczny i prywatny

Reklama zewnętrzna wywiera znaczny wpływ na krajobraz miasta, jest jego nieodłącznym i integralnym elementem. Przez inwestorów jest traktowana jako przekaznik informacji o produkcie, który dociera w sposób bezpośredni do klientów. Jej zadaniem jest wskazanie lokalizacji, a także promocja marki, znaku i wizerunku firmowego. Z drugiej strony, reklama niejednokrotnie zaburza wartości kulturowe i przyrodnicze danego miejsca oraz wpływa na ład przestrzenny. Kontrola umieszczania reklam i oznakowania zewnętrznego w warunkach gospodarki wolnorynkowej jest procesem trudnym do opanowania. Miasta coraz częściej dostrzegają problem chaosu reklamowego. Bronią się przed nim za pomocą uchwał określających zasady i warunki sytuowania reklam, a także tworząc parki kulturowe.

Celem artykułu jest ocena wpływu reklam na krajobraz miast z perspektywy interesu publicznego i prywatnego. Interes prywatny jest rozumiany przede wszystkim poprzez korzyści ekonomiczne. Natomiast interes publiczny jest

postrzegany szerzej jako korzyści kulturowe, wpływające na jakość życia i funkcjonowania jednostki w społeczeństwie, poprawę estetyki, ale również aspekty ekonomiczne. Z analizy wynika, że na ograniczeniach najbardziej korzysta interes publiczny, bez znaczących negatywnych skutków dla interesu prywatnego.

**Monika Pluciennik, Marta Sylla,
Eleonora Gonda-Soroczyńska**

Cechy wspólne użytkowników przestrzeni miejskich umożliwiające wyodrębnienie społeczności na przykładzie Kielc

Artykuł prezentuje podstawy teoretyczne i możliwości, jakie wynikają z przeprowadzenia segmentacji wśród mieszkańców miast. Segmentacja ta polega na wydzieleniu poszczególnych interesariuszy przestrzeni miejskiej, na podstawie ich subiektywnych odczuć względem przestrzeni (waloryzacja przestrzeni), poczucia tożsamości lokalnej, a także ich codziennego funkcjonowania w przestrzeni miejskiej. Pogłębione badania interdyscyplinarne obejmujące zagadnienia dotyczące aspektów psychologicznych, socjologicznych, przestrzennych (geograficznych) i marketingowych umożliwiają

dokładniejsze poznanie użytkowników określonej przestrzeni miejskiej, a tym samym głębsze zrozumienie ich zachowań, preferencji w przestrzeni zurbanizowanej (w kontekście miasta, obszaru funkcjonalnego czy metropolitalnego). Opracowana metodologia badań umożliwia pełniejsze włączenie mieszkańców w proces planowania i programowania rozwoju jednostek samorządu terytorialnego poprzez rozpoznanie określonych interesariuszy przestrzeni-zbiorowości. Badania oparte na interdyscyplinarnym podejściu do użytkowników przestrzeni miejskiej umożliwiają sprawniejszy przebieg zarówno procesu diagnozowania, programowania, wdrażania i ewaluacji dokumentów strategicznych, jak i oceny poszczególnych działań w przestrzeni miejskiej.

Adam Sebastian Górski

Prezentacje

Metamorfoza węzłów przesiadkowych ze szczególnym uwzględnieniem placu Grunwaldzkiego we Wrocławiu

Obecnie coraz częściej zarówno urbaniści, jak i architekci w swoich działaniach dążą do odzyskiwania pieszych przestrzeni

or to be more precise, increasing the space for pedestrians and cyclists. The authorities of many cities around the world while aiming to provide the best living conditions for the inhabitants find bold and sometimes even a somewhat controversial solution, but most importantly – they are effective. Improving the quality of public transport, new bike paths and improvement of their networks, more space for cafeteria tables, benches and flower pots – it all improves the attractiveness and quality of public space and urban landscape, the level of satisfaction among residents as well as the attractiveness of the area in economic terms. This paper provides examples of such spatial transformations from other cities. It also presents a historical view of Grunwaldzki Square in Wrocław and its transformation in recent years. The aim is also to present variants of urban transformations of the area.

Robert Masztalski, Agnieszka Wicińska

The Eastern Part of Medieval Wrocław as a Cultural and Recreational Center of the City of the 21st Century

Areas of the eastern part of the Old Town seem to be a special place on the map. One of the sparse preserved objects is the Bernardine

complex, which now houses the Museum of Architecture. Built on the outskirts of the fifteenth century city it had already played an important role in the social and spiritual development of the people. To this day, it is a unique monument of those times, and one of the links in the cultural life of the city of Wrocław and its visiting tourists, but the adjacent areas have changed beyond recognition. In the paper an attempt is made to characterize the changes in the urban structure of this part of the city, thanks to which the earlier housing estate has been transformed into public buildings, which rank among the most important centers of cultural life of the inhabitants and important objects of modern architecture on a world scale.

Luba Smirnowa

The Functioning and Image of Selected Wrocław Housing Estates From the Second Half of The 20th Century

Societal changes at the turn of the centuries had an impact on the condition of present-day society, and thus the image of the space in which social life takes place. Urbanization happening for decades contributed to the phenomena and problems currently faced by the city and its existing

housing stock. Residential areas are constantly transformed, changing their space, residents and quality of life. Therefore, it is worthwhile to examine them constantly, in various ways, by monitoring changes in the spatial and social aspects. The aim of this work is to examine the three selected Wrocław housing complexes from the 2nd half of the twentieth century – Popowice, Różanka and Gaj, mainly in architectural-urban and social terms, in order to identify their problems, the needs of residents and image of their place of residence. The results show the relation between the functional-spatial structure of the Wrocław block settlements and their image in the opinion of the inhabitants. Moreover, there formulated guidelines that can help housing cooperatives, city councils and local authorities to create a comprehensive concept of revitalization and development of the studied areas. This would provide an opportunity to undertake comprehensive measures aimed at improving the quality of life and spatial order of the housing complexes, reduce investment and revitalization activities inconsistent with their urban concept and the protection of public spaces and green areas, which is all of these the image of a housing estate is composed of.

Ewa Dyk

publicznych. Jednym ze sposobów takiego odzyskiwania jest przeprojektowywanie układów komunikacji w centrach miast w celu zmiany proporcji pomiędzy ruchem kołowym a pieszym i rowerowym, zaś konkretniej rzecz ujmując – zwiększenie przestrzeni dla ruchu pieszych i rowerzystów. Władze wielu miast na całym świecie, dążąc do zapewnienia jak najlepszych warunków do życia dla mieszkańców, decydują się na odważne, a czasem nawet nieco kontrowersyjne rozwiązania, jednak co najważniejsze – skuteczne. Poprawa jakości transportu zbiorowego, wytyczanie nowych ścieżek rowerowych oraz tworzenie ich sieci czy wygospodarowywanie terenów, na których stają najzwyklejsze stoliki i krzesła, ławki i donice z kwiatami, to działania podnoszące atrakcyjność i jakość przestrzeni publicznych oraz krajobrazu miasta, poziom zadowolenia wśród mieszkańców, a także atrakcyjność terenu pod względem ekonomicznym. W niniejszym opracowaniu podano przykłady takich przemian przestrzennych z różnych miast. Badaniom poddano historię placu Grunwaldzkiego we Wrocławiu oraz jego przemiany na przestrzeni ostatnich lat. Spróbowano również przedstawić warianty zmiany zagospodarowania przestrzennego tego terenu.

Robert Masztalski, Agnieszka Wicińska

Wschodnia część średniowiecznego Wrocławia – centrum rekreacyjno-kulturalne miasta na miarę XXI wieku

Tereny wschodniej części Starego Miasta Wrocławia wydają się być szczególnym miejscem na mapie miasta. Jednym z nielicznie zachowanych obiektów jest zespół pobernardyński, w którym obecnie mieści się Muzeum Architektury. Wybudowany na obrzeżach XV-wiecznego miasta już wtedy pełnił ważną funkcję w społecznym i duchowym rozwoju mieszkańców. Do dziś jest wyjątkowym pomnikiem tych czasów oraz jednym z ogniw kulturalnego życia wrocławian i turystów, lecz przylegające do niego tereny zmieniły się nie do poznania. W artykule nastąpi próba scharakteryzowania zmian w tkance urbanistycznej tej części miasta, dzięki którym wcześniejsza zabudowa mieszkaniowa została przekształcona w budynki użyteczności publicznej, będące jednymi z ważniejszych ośrodków życia kulturalnego mieszkańców oraz obiektami nowoczesnej architektury o światowej skali.

Luba Smirnowa

Funkcjonowanie i wizerunek wybranych wrocławskich osiedli mieszkaniowych z 2. połowy XX wieku

Zmiany cywilizacyjne na przełomie wieków miały wpływ na kondycję dzisiejszego społeczeństwa i tym samym na obraz przestrzeni, w której odbywa się życie społeczne. Urbanizacja zachodząca przez dziesięciolecia przyczyniła się do powstania zjawisk i problemów, z którymi borykają się obecnie miasta oraz ich istniejące zasoby mieszkaniowe. Osiedla mieszkaniowe ulegają ciągłym przekształceniom, zmienia się ich przestrzeń, zmieniają się mieszkańcy oraz jakość życia. Dlatego warto badać je stale, na różne sposoby, monitorując zmiany przestrzenne i społeczne. Zamierzeniem pracy jest rozpoznanie trzech wybranych wrocławskich zespołów mieszkaniowych z 2. połowy XX wieku – Popowic, Różanki i Gaju, głównie w aspekcie urbanistyczno-architektonicznym i społecznym, w celu określenia ich problemów, poznania potrzeb mieszkańców oraz obrazu ich miejsca zamieszkania. Wyniki ukazują związek między strukturą funkcjonalno-przestrzenną wrocławskich osiedli blokowych a wizerunkiem w opinii mieszkańców. Ponadto sformułowano wytyczne, które mogą posłużyć spółdzielniom,

Forum

Lublin Civic Budgeting as a Participatory Instrument for Implementing the Needs of the Residents of Lublin

A city is not only a geographical area, demarcated by signs and borders. The city is determined by its residents who create its space and image. Efficient city management means implementing the policy of participatory management of urban space including active participation of the residents in a co-decision-making process. The involvement of the residents in the policy of urban space development gains more and more recognition among local authorities regulating the rules of cooperation with the citizens within the local and national law. The paper presents a participatory model of city management on the example of Lublin, covering a range of activities involving residents in the process of co-creation of the city, as a tool for social needs. Based on the analysis of three editions of the Civic Budget Lublin we can become familiarized with the involvement of citizens in the processes of creating urban space. The article also presents the solutions proposed by the citizens and

conclusions on the implementation of the procedure.

These are sometimes small changes in the neighbourhood of the person concerned, another time the ideas for solutions in several districts. However, these are always reflections of the social needs. Looking at the city as a place for the realisation of the residents' needs, one cannot overlook the instruments for their implementation. Every city builds its own code of activity. The success of the residents in the realisation of their projects equals the success of the authorities in the implementation of the participatory city management policy.

Kinga Małgorzata Jarmolowicz

Civic Budget as an Instrument for Meeting the Needs of the Citizens on the Example of Wrocław

Social participation becomes more and more appreciated and frequently applied to meet the needs of urban residents. There exist many various forms of enabling citizens to co-decide about investments in their cities. One of them is civic budget (participatory budget), or a process of enabling citizens to have a direct influence on the decisions concerning the allocation of part of the public budget for projects proposed

directly by them. This article presents the functioning of the civic budget in Wrocław: the author discusses the objectives and guidelines of the Wrocław Civic Budget (WCB), presents figures related to the citizens' activity, the financial aspect, and certain sample projects submitted by the citizens. The pilot project was launched in 2013; since 2014 the WCB has been operating on its basis and boasting growing popularity, with 104 884 votes cast in 2016.

Hanna Adamiczka

radom osiedli i władzy lokalnej do stworzenia kompleksowej koncepcji rewitalizacji i rozwoju badanych osiedli. Dałoby to szansę na prowadzenie kompleksowych działań mających na celu poprawę jakości życia i ładu przestrzennego założeń mieszkaniowych, ograniczenie inwestycji i działań rewitalizacyjnych niespójnych z ich koncepcją urbanistyczną oraz ochronę przestrzeni publicznych i terenów zielonych; czyli to, na co składa się na wizerunek osiedla.

Ewa Dyk

Forum

Budżet Obywatelski Lublina partycypacyjnym narzędziem realizacji potrzeb mieszkańców Lublina

Miasto to nie tylko obszar geograficzny, wytyczony przez znaki i granice, to mieszkańcy, budujący jego przestrzeń i wizerunek. Skuteczne kierowanie miastem to wdrażanie polityki partycypacyjnego zarządzania przestrzenią miejską, obejmującej aktywne włączenie społeczeństwa w procesy współdecydowania. Zaangażowanie mieszkańców w politykę kreowania przestrzeni urbanistycznej zdobywa coraz większą

przychylność władz lokalnych, regulujących zasady współpracy z obywatelami w przepisach prawa lokalnego i krajowego.

Poniżej przedstawiono partycypacyjny model zarządzania miastem na przykładzie Lublina, obejmujący szereg działań angażujących mieszkańców w procesy współdecydowania. Na podstawie analizy trzech edycji Budżetu Obywatelskiego Lublina przybliżono zaangażowanie mieszkańców w procesy tworzenia przestrzeni miejskiej. W artykule zaprezentowano rozwiązania zaproponowane przez obywateli i wnioski z realizacji procedury. Czasami są to drobne zmiany najbliższego otoczenia wnioskodawcy, innym razem pomysły rozwiązań zastosowanych w kilku dzielnicach. Zawsze stanowią jednak odzwierciedlenie potrzeb społecznych. Patrząc na miasto jako miejsce realizacji potrzeb mieszkańców, nie można pominąć narzędzi stanowiących środek do ich realizacji. Każde miasto buduje własny kodeks działania. Sukces mieszkańców w realizacji swoich projektów to sukces włodarzy w realizacji partycypacyjnej polityki zarządzania.

Kinga Jarmolowicz

Budżet obywatelski jako narzędzie realizacji potrzeb mieszkańców na przykładzie Wrocławia

Partycypacja społeczna jest coraz bardziej ceniona i wykorzystywana do realizacji potrzeb mieszkańców w miastach. Istnieje wiele różnych form umożliwiających współdecydowanie o inwestycjach w mieście. Jedną z nich jest budżet obywatelski (budżet partycypacyjny), czyli proces umożliwiający mieszkańcom bezpośredni wpływ na decyzje o przeznaczeniu części budżetu publicznego na przedsięwzięcia zgłoszone przez obywateli. W artykule przedstawiono działanie budżetu obywatelskiego na przykładzie Wrocławia: omówiono cele i założenia Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego (WBO), przedstawiono dane liczbowe związane z aktywnością mieszkańców oraz aspektem finansowym, zademonstrowano przykładowe projekty mieszkańców. W 2013 roku odbył się projekt pilotażowy, na jego podstawie od 2014 r. działa WBO, którego popularność rośnie – w 2016 r. oddano 104 884 głosy.

Hanna Adamiczka

LANDSCAPE ARCHITECTURE QUARTERLY

GUIDELINES FOR NON-POLISH AUTHORS

TYPESCRIPT

Articles in paper form should be sent to the editorial board – 2 copies in English – one copy should be without the author's name for submission to the reviewers. Both versions should have the identical content and the same layout of illustrations. In addition, electronic versions of the article in both languages should be attached.

The length of the article should not exceed 12 pages in A4 format, including tables, figures and photos.

The text should be typed in TNR 12 point type and 1.5 line spacing with the use of italics and bold typeface allowed but not underlining. Subheadings should not be numbered.

Figures, photos or tables which should not exceed 6 in number. Figures, photos and tables should be indicated with the abbreviation *Fig.* and numbered in order. Tables should be numbered separately and indicated by the abbreviation *Tab.* All tables and illustrations should be cited in the text.

THE LAYOUT OF ARTICLES IN POLISH OR ENGLISH

- First and last names of the author(s) without titles, academic degrees or certifications;
- Affiliation;
- Correspondence address to the author including email address;
- Title of the article;
- An abstract of the results and conclusions (1500 characters or 200 words);
- Key words (3–5);
- The main body of the text divided into: Introduction, Materials and Methods, Results, Discussion, Conclusions, Literature.

CITATIONS OF LITERATURE IN THE TEXT AND THE LIST OF REFERENCES

Citing the work of another author(s) in the text and noting the number in the list of references should be done in accordance with the internationally accepted bibliographical style of the APA. The stylistic rules can be found on the following websites: <http://library.williams.edu/citing/styles/apa.php> or http://www.pwsz-ns.edu.pl/ip/media/File/Standardy_APA3.pdf. Footnotes are also acceptable for the notation of additional subtexts.

The format for the citation of scientific articles:

Last name, First initial. (year). Title of the article. *Title of the journal, issue number* (edition number), page number.

Example:

Kowalski, J. (2008). Traditional rural landscapes. *Architektura Krajobrazu*, 56(4), 18–26.

Format for the citation of books:

Last name, First initial. (year). *Book title*. City of publication: Publisher.

Example:

Kowalski, J., Nowak, A. (2003). *Architektura wsi*. Wrocław: Publisher ABC.

Format for the citation of chapters or sections of a book:

Last name, First initial. (year). Title of the chapter. In I. Last name (ed.), *Title of the book* (page numbers). City of publication: Publisher.

Example:

Kowalski, J. (2000). Plans to preserve the city landscape. In A. Nowak (ed.), *City Landscapes* (169–202). Warsaw: Publisher ABCD.

PUBLICATION PROCESS

Articles sent for publication undergo an initial verification of the merit of the content and the arrangement of the text. After receiving the editor's acceptance, articles are sent to two independent reviewers not associated with the institutions affiliated with the author, using the double-blind review process (authors and reviewers are not given each other's identity). Reviews are done in written form and should end with a definitive conclusion as to the appropriateness of accepting or rejecting articles for publication. The names of the reviewers are made available once a year in the last issue of the publication. **The rules for acceptance or rejection of articles and the form used for writing reviews can be found on the website of this publication.** The editor does not return unsolicited materials and reserves the right to edit or shorten articles.

After receiving a positive review an author is obligated to respond to all comments and make all corrections suggested by the reviewer and to send the editor the final corrected version of the article in Polish and English, one copy each. Articles should be sent in printed form along with an electronic version (CD/DVD). The electronic version should contain separate files for the main text and all illustrations, figures, photos, drawings, diagrams and tables. The graphic material should be saved in the source files (i.e., DWG and/or EPS, PSD,

CDR), in commonly used graphic formats, TIFF, BMP, PNG, JPG (uncompressed).

STATEMENTS

When sending the final version of the article the author should also include:

- A statement that the article is an original work,
- A statement that there is no conflict of interest,
- A statement of consent for the publication of materials used in the work that are not the work of the author of the article,
- A statement as to the source of financing, with a larger number of authors the contribution of each individual should be specified (to preclude ghostwriting).

Available for downloading: [Statements from authors on the originality of scientific articles, copyrights, publication costs and the percentage of involvement of co-authors.](#)

Information on ghostwriting and guest authorship:

All instances of scientific misconduct such as ghostwriting or guest authorship discovered by the editor will be made known and appropriate parties will be notified.

PAYMENT

A fee for the publication of articles in the Landscape Architecture Quarterly is the responsibility of authors of the work upon receiving a decision that the work has been accepted for publication. In 2014 the publication fee was **400 PLN**.

Discount:

- 25% – for SPAK members (who are paid members in good standing)

Money should be transferred to the account:

UNIwersytet PRZYRODniczy
WE WROcławIU

50-375 Wrocław

ul. C.K. Norwida 25

NIP: 896-000-53-54

Account number: PKO BP SA Wrocław

62 1020 5242 0000 2102 0029 2045

postscript 01-00.2 kwartalnik Architektura Krajobrazu – Landscape Architecture

SUBMISSION OF ARTICLES

Articles should be addressed to the secretary of the editorial board, Dr. Anna Podolska, at the address:

Instytut Architektury Krajobrazu

pl. Grunwaldzki 24a

50-363 Wrocław

e-mail: anna.podolska@up.wroc.pl

WYTYCZNE DLA AUTORÓW POLSKICH

MASZYNOPIS

Artykuł w wersji papierowej należy przesłać do redakcji w 4 egzemplarzach, po 2 w języku polskim i angielskim (w tym po jednym bez podania nazwisk autorów – egzemplarze dla recenzentów). Obie wersje powinny mieć identyczne treści oraz ten sam układ ilustracji. Dodatkowo należy dołączyć wersję elektroniczną obu wersji językowych artykułu.

Objętość artykułu nie powinna przekraczać 12 stron w formacie A4 (łącznie z tabelami, rysunkami i zdjęciami).

Tekst należy pisać czcionką typu TNR 12 pkt.; interlinia 1,5; dopuszcza się stosowanie kursywy i pogrubienia tekstu (bez podkreśleń). Nie należy numerować śródtytułów.

Rysunki, fotografie czy **tabele** (łącznie nie powinny przekraczać 6). Rysunki, fotografie, schematy należy oznaczać skrótem ryc. (fig.), numerując kolejno. Tabele należy numerować osobno, oznaczając skrótem tab. Wszystkie ilustracje i tabele powinny mieć odwołania w tekście.

UKŁAD ARTYKUŁU W JĘZYKU POLSKIM I ANGIELSKIM

- Imię (imiona) i nazwisko(-a) autora(-ów), (bez podawania tytułów i stopni naukowych oraz zawodowych);
- Afiliacja;
- Adres autora do korespondencji (także e-mailowy);
- Tytuł artykułu;
- Streszczenie zawierające wyniki i wnioski (objętość: 1500 znaków lub 200 wyrazów);
- Słowa kluczowe (3–5);
- Tekst główny z podziałem na: Wstęp, Materiał i metody, Wyniki, Dyskusja, Wnioski, Literatura.

PRZYWOŁANIA LITERATURY W TEKŚCIE I SPIS LITERATURY

Powołując się w tekście na pracę innego autora (-ów) oraz podając spis literatury, należy stosować zasady przyjęte w międzynarodowym stylu bibliograficznym APA. Zasady stosowania stylu są dostępne m.in. na stronie internetowej: <http://library.williamsedu/citing/styles/apa.php> oraz http://www.pwsz-ns.edu.pl/ip/media/File/Standardy_APA3.pdf. Dopuszcza się również stosowanie przypisów końcowych, w celu wprowadzenia dodatkowych treści.

Schemat cytowania artykułu naukowego: Nazwisko, I. (rok). Tytuł artykułu. *Tytuł czasopisma*, nr tomu (nr), strony.

Przykład:

Kowalski, J. (2008). Traditional rural landscape. *Architektura Krajobrazu*, 56(4), 18–26.

Schemat cytowania książki:

Nazwisko, I. (rok). *Tytuł książki*. Miejsce wydania: Wydawnictwo.

Przykład:

Kowalski, J., Nowak, A. (2003). *Architektura wsi*. Wrocław: Wydawnictwo ABC.

Schemat cytowania rozdziału/fragmentu książki:

Nazwisko, I. (rok). Tytuł rozdziału. W: I. Nazwisko (red.), *Tytuł książki* (strony). Miejsce wydania: Wydawnictwo.

Przykład:

Kowalski, J. (2000), Plany ochrony krajobrazu miejskiego. W: A. Nowak (red.), *Krajobraz miejski* (169–202). Warszawa: Wydawnictwo ABCD.

ETAPY POSTĘPOWANIA

Przesłane do redakcji artykuły są wstępnie weryfikowane pod względem zawartości merytorycznej i układu treści oraz następnie po akceptacji redaktora przekazywane są do 2 niezależnych recenzentów spoza jednostki, w jakiej afiliowany jest autor, z zachowaniem zasad „double-blind review proces” (autorzy i recenzenci nie znają swojej tożsamości). Recenzje mają formę pisemną i kończą się jednoznacznym wnioskiem co do dopuszczenia artykułu do publikacji lub jego odrzucenia. Nazwiska recenzentów podawane są raz w roku – w ostatnim numerze czasopisma. **Zasady kwalifikowania lub odrzucenia pracy oraz formularz recenzencki znajdują się na stronie internetowej czasopisma.** Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo do ich redagowania i skracania.

Po pozytywnych recenzjach autor jest zobligowany do ustosunkowania się do wszystkich uwag i naniesienia poprawek zasugerowanych przez recenzentów oraz przesłania do redakcji poprawionej, ostatecznej wersji artykułu, po jednym egzemplarzu w języku polskim i angielskim. Prace należy przesłać w postaci wydruków wraz z nośnikiem elektronicznym (CD/DVD). W wersji elektronicznej należy w osobnym pliku (poza tekstem właściwym) zapisać ilustracje (rysunki, fotografie, ryciny, schematy) i tabele. Część graficzną należy zapisać w plikach źródłowych (np. DWG i/lub EPS, PSD, CDR) oraz w powszechnie stosowanych

formatach graficznych TIFF, BMP, PNG, JPG (nieskompresowany).

OŚWIADCZENIA

Przesyłając ostateczną wersję artykułu, autor powinien dodatkowo złożyć:

- oświadczenie o oryginalności artykułu,
- oświadczenie o niewystępowaniu konfliktu interesów,
- oświadczenie o zgodzie na publikację użytych w pracy materiałów niebędących dziełem autora artykułu,
- oświadczenie o źródłach finansowania, a przy większej liczbie autorów określić rodzaj wkładu poszczególnych osób w powstanie artykułu (zapora „ghostwriting”).

Pobierz [Oświadczenie autora\(ów\) w sprawie oryginalności artykułu naukowego, praw autorskich, kosztów publikacji oraz procentowego zaangażowania współautorów.](#)

Informacje dotyczące „ghostwriting” i „guest authorship”

Wszelkie wykryte przez Redakcję przejawy nierzetelności naukowej (np. „ghostwriting” lub „guest authorship”) będą demaskowane włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów.

PŁATNOŚCI

Opłatę za opublikowanie artykułu w kwartalniku Architektura Krajobrazu ponoszą autorzy prac po otrzymaniu decyzji o przyjęciu go do publikacji. W roku 2014 koszt publikacji wynosi **400 zł**.

Zniżki:

- 25% – członkowie SPAK (regularnie opłacający skł adkę członkowską)

Pieniądze należy przelać na konto:

UNIwersytet Przyrodniczy
WE WROCLAWIU
50-375 Wrocław
ul. C.K. Norwida 25
NIP: 896-000-53-54
nr konta: PKO BP SA Wrocław
62 1020 5242 0000 2102 0029 2045
dopisek 01-00.2 kwartalnik Architektura
Krajobrazu – Landscape Architecture

WYSYLANIE PRAC

Prace należy kierować do sekretarza redakcji dr inż. Anny Podolskiej na adres redakcji:

Institut Architektury Krajobrazu
pl. Grunwaldzki 24a
50-363 Wrocław
e-mail: anna.podolska@up.wroc.pl

RADA NAUKOWA**ADVISORY BOARD**

Aleksander BÖHM – Politechnika Krakowska (Polska) – przewodniczący
Öner DEMIREL – Karadeniz Technical University (Turkey)
Andrzej DRABIŃSKI – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Polska)
Dexin GAN – Hunan Agricultural University, Changsha (China)
Robert HOLDEN – University of Greenwich, London (Great Britain)
Olena KOLESNICHENKO – National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev (Ukraine)
Krzysztof MŁYNARCZYK – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (Polska)
Marcelino Martín MONTERO – University of Granada (Spain)
Marek SZUMAŃSKI – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Polska)
Adam SZYMSKI – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie (Polska)
Elena ZOLOTARIEVA – Orel State Agrarian University (Russia)

REDAKTOR NACZELNY**EDITOR**

dr hab. inż. arch. Irena NIEDŹWIECKA-FILIPIAK – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
irena.niedzwiecka-filipiak@upwr.edu.pl

KOLEGIUM REDAKCYJNE**EDITORIAL BOARD**

dr inż. Iwona ORZECZOWSKA-SZAJDA – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
iwona.orzechowska-szajda@upwr.edu.pl – sekretarz
prof. dr hab. inż. arch. Zuzanna BORCZ – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
zuzanna.borc@upwr.edu.pl – redaktor tematyczny
dr hab. Maciej FILIPIAK, prof. UP we Wrocławiu – IAK, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
maciej.filipiak@upwr.edu.pl – redaktor tematyczny
dr hab. inż. Robert KALBARCZYK, prof. UP we Wrocławiu – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
robert.kalbarczyk@upwr.edu.pl – redaktor tematyczny
dr hab. inż. arch. Aleksandra LIS – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
aleksandra.lis@upwr.edu.pl – redaktor tematyczny
dr hab. inż. Tomasz MALCZYK – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie,
tomasz.malczyk@pwsz.nysa.pl – redaktor tematyczny
dr hab. Andrzej MICHAŁSKI – Katedra Matematyki, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
andrzej.michalski@upwr.edu.pl – redaktor statystyczny

REDAKCJA**TEXT EDITOR**

Magdalena KOZIŃSKA – język polski
Igor JANKOWSKI – język angielski

PROJEKT GRAFICZNY I ŁAMANIE**GRAPHIC DESIGN & LAYOUT**

Witold GIDEL

PROJEKT OKŁADKI**COVER DESIGN**

Paweł OGIELSKI

WYDAWCA**PUBLISHER**

Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
ul. Sopotka 23, 50-344 Wrocław, tel./fax. 71 328 12 77
e-mail wyd@up.wroc.pl, <http://wydawnictwo.up.wroc.pl/>

<http://architekturakrajobrazu.up.wroc.pl/>

Kwartalnik *Architektura Krajobrazu* jest indeksowany w „Bazie danych o zawartości polskich czasopism technicznych” BazTech <http://baztech.icm.edu.pl>

In the following issue:
W następnym numerze:

Alternative Forms of Greenery
Alternatywne formy zieleni